

KUNGL. HOVSTATERNA
VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2008

INNEHÅLL

ÅRET I KORTHET	4
CARL XVI GUSTAF – SVERIGES STATSCHEF.....	5
RIKSMARSKALKEN HAR ORDET.....	6

KUNGL. HOVSTATERNA

För Sverige – I tiden	7
Ekonomisk redovisning.....	7
Medelsanvändning inom Hovstaten	8
Medarbetare	9

HOVSTATEN

Riksmarskalksämberet	10
Hovmarskalksämberet med ceremonistaten	12
H.M. Drottningens hovstat.....	16
H.K.H. Kronprinsessans hovstat	19
H.K.H. Hertiginnans av Halland hovstat.....	21
H.M. Konungens hovstall.....	22

SLOTTSSTATEN

Kungl. Husgerådskammaren med Bernadottebiblioteket.....	24
Ståthållarämbetet	29
- Stockholms slottsförvaltning	30
- Drottningholms slottsförvaltning med Kungsgården	32
- Gripsholms slottsförvaltning	33

KUNGL. DJURGÅRDENS FÖRVALTNING

Verksamhet	34
------------------	----

KUNGL. SLOTTSSTATENS ÅRSBOKSLUT 2008

Bokslutskommentarer	36
Bokslut.....	37
Revisionsberättelse.....	41

KUNGL. DJURGÅRDENS ÅRSBOKSLUT 2008

Bokslutskommentarer	42
Bokslut.....	43
Revisionsberättelse.....	44

Diagramöversikt	45
TEMASIDOR STATSBESÖK	46
TEMASIDOR CEREMONIER	50
Medaljförläggningar	52
DAGBOK – Utdrag ur Kungafamiljens programverksamhet	54
Kunglig ordlista	63
Organisation	64

ÅRET I KORTHET

Omfattande representativ verksamhet

- Fem statsbesök, varav två utgående. Kungen öppnade riksmötet, höll utrikesnämnd och konseljer. 34 ambassadörer togs emot vid högtidliga audienser
- Representationsmiddagar, statsrådsluncher och traditionsenlig middag för nobelpristagarna
- Kronprinsessan Victoria ledde för första gången ett sammanträde med utrikesnämnden

Engagemang i angelägna samhällsfrågor

- Kunskapens Krona – de kungliga akademierna samlades under temat "Vår natur i förändring"
- Integrationsfrågor och ungt ledarskap i fokus
- Drottningen engagerad i flera konferenser om barn och ungdomar, demens och äldrevård
- Kronprinsessan deltog i manifestation mot gatuvåld

Besöksrekord vid de kungliga slotten

- Bernadottemusiken – uppskattad ökning av konsertverksamheten
- 786 650 besökare till de kungliga slotten, varav cirka en halv miljon vid Kungl. Slottet
- Välbesökt utställning "Bernadotteporträtt från två sekel" i Rikssalen
- Insatser för att förbereda Rosersberg som besöksmål

Vård av kulturarvet

- Planenliga säkerhetsinvesteringar fortsätter vid Kungl. Slottet
- Vittrande fasader kräver omfattande och långvariga insatser vid Kungl. Slottet
- Stora restaureringsarbeten av golv, väggar och tak i Bernadottegalleriet, Audiensrummet och Prinsessan Sibyllas officiella gästvåning

Energispar kampanj och fortsatt miljöarbete

- Installation av bergvärmepumpar på Kungl. Djurgården
- Färre mil med bensindrivna bilar och försök med elbilar inleds vid H.M. Konungens hovstall
- Stort miljösaneringsarbete vid torrdockan på Beckholmen

Kung Carl XVI Gustaf – Sveriges statschef

SVERIGES STATSCHEF. I regeringsformen stadgas att den som "innehar Sveriges tron, är rikets statschef". Sverige är sålunda en konstitutionell monarki. Sveriges kung, Carl XVI Gustaf, tillträdde tronen år 1973 och är nummer 74 i ordningen. Organisationen kring statschefen heter Kungl. Hovstaterna.

Sverige är en av världens äldsta monarkier. På den plats där Kungl. Slottet ligger har det stått en borg i över tusen år. Genom århundradena och in i våra dagar har det funnits en regerande monark i borgen.

Den svenska monarkin har genom historien uppträtt i många olika skepnader. Liksom våra nordiska grannländer Danmark och Norge är Sverige i dag en konstitutionell monarki, vilket innebär att monarkens befogenheter är reglerade i grundlagen (konstitutionen).

Den svenska monarken har huvudsakligen representativa plikter som "samlande representant och symbol för landet".

I regeringsformen sägs dessutom att Kungen skall vara

ordförande vid informations- och regeringsskifteskonseljer liksom vid sammanträden i utrikesnämnden.

Kungen skall också öppna riksmötet. Vidare gäller att monarken skall representera Sverige vid inkommande och utgående statsbesök samt ta emot utländska sändebud för ackreditering.

Då Kungen är förhindrad att fullgöra sina uppgifter som statschef, exempelvis på grund av utlandsresa till avlägsen eller svårtillgänglig ort, inträder Kronprinsessan Victoria, Prins Carl Philip eller Prinsessan Madeleine i nu nämnd successionsordning som tillfällig riksföreståndare.

Riksmarskalken har ordet

Riksmarskalk Ingemar Eliasson. Foto: Clas Göran Carlsson.

Riksdagen har i grundlagen fastslagit att ”Konungen eller drottning, som enligt successionsordningen innehar Sveriges tron, är rikets statschef” (RF 1:5). I samband med att den nu gällande regeringsformen antogs uttalades att statschefen ”i sin egenskap av samlande representant och symbol för landet fullgör en betydelsefull funktion”.

I detta uppdrag medverkar hela Kungafamiljen. Efterfrågan på medverkan i arrangemang inom och utom Sverige är omfattande. Under året har 1 488 inbjudningar inkommit. Ensam eller tillsammans deltog Konungen och Drottningen i 282 olika arrangemang. Till Kronprinsessan inkom 226 förfrågningar om medverkan. Också Prins Carl Philip och Prinsessan Madeleine deltar i växande utsträckning i uppgiften att representera Sverige i olika sammanhang.

För att fullgöra sin uppgift måste statschefen vara välorienterad om händelser i omvärlden. I det syftet har informationskonsejer hållits. Deras Majestäter har vidare under en följd av år bjudit in enskilda statsråd till arbetsluncher och därutöver fått föredragningar i aktuella frågor av företrädare för regeringen. Ett stort antal gästande stats- och regeringschefer liksom företrädare för internationella organisationer har givits företräde.

Val av besök och deltagande i skilda arrangemang sker också med hänsyn till behovet av bred orientering om samhällsförhållanden. I planering och genomförande av arrangemang eftersträvas bredd och fördjupning. I det syftet har så kallade temadagar under året genomförts på olika platser i landet med bland annat integration, äldrevård och bioenergi som teman.

Det är Konungens önskemål att Kungl. Slottet i Stockholm skall vara en mötesplats för olika aktiviteter. Deras Majestäter har öppnat slottet för seminarier och föredrag i skilda ämnen. Slottet har också varit arena för ett stort antal

offentliga konserter och utställningar. Under hösten arrangerades under medverkan av de kungliga akademierna en serie seminarier med benämningen Kunskapens Krona med temat ”Vår miljö i förändring”. Seminarierna sändes i sin helhet i Sveriges television.

Till Kungl. Hovstaternas uppgift hör att vårda och visa det kulturarv som är förknippat med monarkens historia. En växande skara av svenska och utländska besökare tar del av detta kulturarv. Under förra året noterades 786 650 besök vid de kungliga slotten varav nära en halv miljon vid Kungl. Slottet. Visningsverksamheten finansieras med entréintäkter.

Inför verksamhetsåret 2008 tilldelades Kungl. Hov- och Slottsstaten en anslagshöjning om 10 miljoner kronor varav 2 miljoner kronor utgör en tillfällig höjning under tre år. Anslagshöjningen avsåg främst att finansiera förstärkt säkerhet och täcka kostnaderna för Kronprinsessans utvidgade officiella åtaganden.

Anslagshöjningen har bland annat disponerats för investeringar i anordningar för ökat skydd av såväl besökande och personal som byggnader. Den har också gjort det möjligt att förstärka bemanningen i slottsvakten nattetid. Under året har vidare Prinsessan Sibyllas officiella gästvåning restaurerats och omfattande insatser gjorts för att miljöanpassa driftsformer och maskinpark.

Den del av anslagshöjningen som motiverats med Kronprinsessans vidgade verksamhet används för att gradvis och medvetet förstärka den service som Kronprinsessan och Hennes syskon har behov av. Tronföljarens behov av att successivt ordna sin egen officiella representation och sitt eget hushåll sker med återhållsamhet och långsiktighet som riktmärke.

I överensstämmelse med regeringens anvisningar har anslagsmedlen fördelats med 51 procent till Hovstaten och 49 procent till Slottsstaten. Huvuddelen av kostnaderna utgörs av löner och sociala avgifter. Medlen till Hovstaten finansierar all officiell representation och programverksamhet, ceremoniella och andra transporter, information och övergripande ledning av all verksamhet vid Kungl. Hovstaterna. Det sker till en kostnad som motsvarar cirka 6 kronor per invånare i Sverige. Drift och vård av det kulturarv som utgörs av de kungliga slotten med inventarier belöper sig till motsvarande belopp. Det får anses vara belägg för effektiv förvaltning och gott utbyte av skattemedel.

Stockholm i mars 2009

Ingemar Eliasson
Riksmarskalk

Kungen och Drottningen vid invigningen av utställningen "Bernadotteporträtt från två sekel" i Rikssalen på Kungl. Slottet. Foto: Jan-Erik Henriksson/Scanpix.

För Sverige – I tiden ledord för hela organisationen

KUNGL. HOVSTATERNA har som huvuduppgift att bistå statschefen och övriga medlemmar av Kungafamiljen i deras officiella plikter. I den uppgiften ligger också att vårda och värna det kungliga kulturarvet samt att visa detta kulturarv för en bred allmänhet. Kungens valspråk "För Sverige – I tiden" är vägledande för allt arbete vid Kungl. Hovstaterna.

Kungl. Hovstaternas uppgifter fördelas på:

- Programverksamhet och representation
- Vård och underhåll av kulturarv
- Visningsverksamhet
- Ledning med flera övergripande funktioner

Anslags- och redovisningsmässigt är Kungl. Hovstaterna uppdelade på tre olika enheter, som skiljer sig åt vad gäller finansiering och sättet att redovisa:

1. **Hovstaten** finansieras genom anslag från staten, det så kallade apanaget. Hovstaten, består organisatoriskt av Riksmarskalksämberet, Hovmarskalksämberet, H.M. Drottningens hovstat, H.K.H. Kronprinsessans hovstat, H.K.H. Hertiginnans av Halland hovstat och H.M. Konungens hovstat. Hovstatens anslag skall enligt överenskommelse med regeringen redovisas översiktligt (se sidan 8).

2. **Slottsstaten** finansieras dels med statliga anslag, dels med intäkter från visningar av de kungliga slotten och försäljning i slottsbodar. Slottsstaten består organisatoriskt av Kungl. Husgerådskammaren med Bernadottebiblioteket och Ståthållarämbetet med tillhörande slottsförvaltningar. Intäkter och kostnader för Slottsstatens verksamhet redovisas på sidorna 36–41.

3. **Kungl. Djurgårdens förvaltning (KDF)** är underställd Ståthållaren. Verksamheten är självfinansierad genom intäkter från hyror och arrenden. Intäkter och kostnader skall långsiktigt balanseras och eventuella överskott används uteslutande för en långsiktig och hållbar utveckling av Kungl. Djurgården (se vidare sidorna 42–44).

Karl XI:s galleri på Kungl. Slottet. Foto: Bruno Ehrns.

Anslag

Under året erhöll Kungl. Hovstaterna sammanlagt 109,5 (98,5) miljoner kronor i anslag från riksdagen, en ökning med 11,2 procent jämfört med föregående år. Enligt överenskommelse med regeringen har 51 procent av anslaget eller 55,8 (50,4) miljoner kronor gått till verksamheten inom Hovstaten och 49 procent eller 53,7 (48,1) miljoner kronor till verksamheten inom Slottsstaten. Intäkter från visningsverksamhet och försäljning uppgick till 47,8 (47,0) miljoner kronor. Resultatet för KDF uppgick till 12,1 (1,5) miljoner kronor.

Anslagsutveckling exklusive engångsbelopp

Belopp i mnkr	2008	2007	2006	2005	2004
Hovstaten	55,8	50,4	49,6	48,6	48,2
Slottsstaten	53,7	48,1	47,9	47,0	46,3
Förändring från föregående år (%)	11,2	1,0	2,0	1,1	3,3

Användning av medel inom Hovstaten

Den del av statsanslaget som finansierar Hovstaten, apanaget, har fördelats på de olika organisatoriska enheterna. Huvuddelen av kostnaderna, eller 67 procent, utgörs av löner, inklusive sociala avgifter. De sammanlagda kostnaderna för verksam-

heten inom Hovstaten fördelar sig på de olika organisatoriska enheterna enligt följande:

- 29 (28) procent för sådan övergripande ledning som organisatoriskt faller på Riksmarskalksämberet. De staber och funktioner som ingår i ämbetet betjänar Hovstatens och Slottsstatens alla verksamhetsdelar.
- 23 (26) procent för sådan verksamhet som organisatoriskt faller på Hovmarskalksämberet med ceremonistaten, främst kostnader i samband med officiell representation och resor.
- 20 (21) procent för sådan verksamhet som organisatoriskt faller på H.M. Drottningens hovstat, främst kostnader för den personal inom det kungliga hushållet som tjänstgör i kök och servering vid officiella representationer på Kungl. Slottet och Drottningholms slott.
- 8 (6) procent för sådan verksamhet som organisatoriskt faller på H.K.H. Kronprinsessans hovstat.
- 20 (19) procent för sådan verksamhet som organisatoriskt faller på H.M. Konungens hovstall, varav cirka hälften av kostnaderna kan hänföras till ceremoniella transporter.

Medarbetare och vidareutbildning

Kungl. Hovstaterna hade under året sammanlagt 212 (210) tillsvidareanställda medarbetare, motsvarande 199 (197) heltidstjänster. Därutöver anlitas varje år ett stort antal personer för tillfälliga uppdrag, bland annat i samband med representations- och galamiddagar, och under sommarsäsongen i parkerna samt i visningsverksamheten. Dessa insatser motsvarar cirka 62 (59) heltidstjänster på årsbasis och engagerar cirka 550 personer varje år. Som ett led i kompetensutvecklingen inom Kungl. Hovstaterna, anordnas kontinuerligt seminarier och föreläsningar, framför allt i ämnen med historisk och kulturell anknytning. Ett flertal utbildningar och kurser i ämnen som berör arbetsorganisation, ledarskap och arbetsmiljö har genomförts. I det aktiva säkerhetsarbetet vid Kungl. Hovstaterna har fortbildning kring första hjälpen och defibrillatoranvändning genomförts. Ett nytt personalredovisningssystem har anskaffats för ökad effektivisering och minskad pappersanvändning.

Arbetsmiljö

Kungl. Hovstaterna arbetar aktivt med förebyggande insatser för att minimera riskerna för ohälsa. Alla medarbetare omfattas av ett avtal med ett hälsovårdsföretag. Företaget anlitas framför allt i förebyggande syfte, bland annat med

ergonomisk översyn av arbetsplatser och för riskbedömningar, men även för individuella hälsobefrämjande insatser. Varje år erbjuds personalen motionsbidrag för egna aktiviteter. Personalavdelningen arrangerar varje år en hälsodag för personalen som genomförs i form av utomhusaktiviteter. Sjukfrånvaron var 2,4 (2,6) procent, vilket är lägre än genomsnittet i landet. En förklaring till de mycket låga ohälsotalen är förmodligen att Kungl. Hovstaternas medarbetare har ett stort engagemang och intresse för sina arbetsuppgifter och en stimulerande arbetsmiljö med ett värdefullt kungligt kulturarv att värda.

Specialistkompetenser inom unika yrken

I Kungl. Hovstaternas uppgift att representera, värda och visa ett levande kulturarv ställs höga krav på medarbetarna. Här arbetar ett stort antal kvalificerade specialister som representerar unika yrken och hantverk förknippade med ett hov. Varje medarbetare bidrar i sin yrkesroll med sin specifika kunskap till att statschefen och hans familj kan genomföra sina representativa plikter på ett framgångsrikt sätt och med hög kvalitet. Den kungliga representationen ställer även krav på integritet, noggrannhet och känsla för hög kvalitet.

Framtida pensionsavgångar kräver resurser

I en översyn av Kungl. Hovstaternas framtida personalför-sörjning framgår att uppemot 30 procent av de anställda kommer att uppnå pensionsålder fram till och med år 2013. Det kommer att kräva särskilda rekryteringsinsatser och ställer krav på ökade resurser. Många av de administrativa uppgifterna har rationaliserats och effektiviserats, men majoriteten av arbetena är hantverks- och handarbeten som inte kan ersättas med modern teknik. Överföring av kompetens över tiden kräver kontinuitet, långsiktighet och planering. I många fall sker kompetensöverföringen genom lång praktisk träning. En stor del av den specifika kunskap som finns kring hur ett kungahus representerar, förvaltas och utvecklas går därför traditionsenligt i arv från äldre medarbetare till yngre. För att säkerställa denna kompetens kommer det att krävas mer omfattande perioder av överlappande tjänstgöring, vilket innebär ökade lönekostnader under de närmaste åren.

Medarbetare

	2008	2007	2006	2005	2004
Antal tillsvidareanställda	212	210	209	200	203
Andel kvinnor, procent	51	50	50	50	53
Andel män, procent	49	50	50	50	47
Snittålder	50,4	50,5	51	50,3	49,6
Sjukfrånvaro i procent av arbetstiden	2,4	2,6	3,0	3,3	3,9

Foto: Bruno Ehlers.

Kungaparet intervjuas av Katarina Sandström, Sveriges television, under statsbesöket i Portugal. En av många förfrågningar från massmedia som handlagts av informationsavdelningen på Riksmarskalksämberet. Foto: Leif R Jansson/Scanpix.

Kungligt uppdrag att leda och samordna

RIKSMARSKALKSÄMBETET är riksmarskalkens stabsorgan som har till uppgift att leda och samordna verksamheten inom Kungl. Hovstaterna för statschefens räkning. Riksmarskalken är chef för Kungl. Hovstaterna och håller kontakterna med riksdag och regering.

Under riksmarskalkens ordförandeskap finns en ledningsgrupp, där cheferna för de olika ämbetena och stabsfunktionerna ingår. Inom Riksmarskalksämberet finns kansli, personalavdelning, ekonomiavdelning och informationsavdelning. Även ansvaret för den ceremoniella musiken ligger inom ämbetet.

Vidare omfattar ämbetet ett antal funktioner som står till Kungens förfogande. Dit hör överhovmästarinnan, som har

en rådgivande funktion och medverkar vid statsbesök inom landet samt vid andra ceremonier på uppdrag av Kungen; expeditionschefen, som handlägger frågor av allmänt administrativ och juridisk art och hovauditören som är juridisk rådgivare. Vidare ingår läkarstaten med förste livmedici, livmedikus och hovtandläkare.

Till ämbetet hör även kleresistaten som består av överhovpredikanten, pastorn i hovförsamlingen, en hovorganist

och hovpredikanter från de olika stift. Hovförsamlingen utgör ett eget stift och är en icke-territoriell församling inom Svenska kyrkan.

Under året har kansliet handlagt ärenden av juridisk och administrativ natur. Till dessa hör bland annat frågor rörande tillstånd att använda bilder av Kungafamiljen och de kungliga symbolerna. Kansliet handlägger även förfrågningar från forskare om att få ta del av material i Bernadotteska arkivet. Kansliet ansvarar vidare för att årligen ta fram Hovkalendern samt förbereder och medverkar vid medaljförläggningarna, vilka redovisas på sidorna 52–53.

Intresse från press och allmänhet

Informationsavdelningen har under året handlagt ett stort antal ärenden och förfrågningar från såväl massmedier som allmänhet. Under året inkom cirka 360 (250) intervjuförfrågningar i första hand till Kungen och Drottningen varav 35 intervjuer genomfördes. Inför varje utgående statsbesök arrangeras pressmöten. Avdelningen tar emot en stor mängd förfrågningar från allmänheten både via telefon och e-post. Informationsavdelningen ansvarar för utvecklingen av webbplatsen www.kungahuset.se.

Elektronisk fakturahantering införd

Ekonomiavdelningen ansvarar för ekonomi- och redovisningsarbetet inom Kungl. Hovstaterna samt för Kungafamiljens privata ekonomi. Inom H.M. Konungens hovförvaltning handläggs även frågor rörande Solliden och Stenhammar samt ett flertal stiftelser som genom åren tillkommit genom insamlingar i samband med kungliga bemärkelsedagar. Stiftelserna delar ut avkastningen till olika allmännyttiga ändamål. Stiftelsernas verksamhet redovisas i särskild ordning. Vid halvårsskiftet infördes ett elektroniskt fakturahanteringssystem för ytterligare rationalisering och effektivisering av förvaltningen vid Kungl. Hovstaterna.

Satsning på kommunikation och gemenskap

Personalavdelningen ansvarar för personal och lönehanteringen, samt kompetens- och rekryteringsfrågor inom Kungl. Hovstaterna. Vidare svarar avdelningen för interninformation. För en effektivare interninformation, togs ett intranät i bruk under året. Intranätet bidrar till att alla får samma information samtidigt och till ökad gemenskap. Dessutom är det ett viktigt instrument ur ett kunskapsperspektiv då information som tidigare var begränsat tillgänglig nu enkelt kan sökas av alla anställda via intranätet.

Ett intranät togs i bruk under 2008, genomfört av personalavdelningen, Riksmarskalksämberet.

Kungen och president Viktor Jushtjenko vid inledandet av statsbesöket i Ukraina. Foto: Henrik Montgomery/Scanpix.

Aktivt arbete för Sverige – nationellt och internationellt

HOVMARSKALKSÄMBETET med ceremonistaten ansvarar för planering, förberedelser och genomförande av Kungafamiliens offentliga framträdanden och officiella representation såsom statsceremonier, audienser, företräden, resor, middagar, luncher, mottagningar, officiella gåvor, tackbrev, gratulationer och kondoleanser.

Kungens roll att som statschef vara en samlande symbol och representant för Sverige är ledstjärnan för arbetet vid Hovmarskalksämberet (HMÄ). En central uppgift för HMÄ är också att stödja statschefen i genomförandet av de uppgifter Kungen har enligt Sveriges författning, i samband med statsbesök, audienser, riksmötets öppnande, konseljer och utrikesnämnd.

Ceremonistaten är den del av HMÄ som svarar för ceremonier vid statsbesök, officiella middagar, högtidliga audienser, diplomatmottagningar och annan officiell representation samt vid kungliga dop, vigslar och jordfästningar. I ceremonistaten tjänstgör överceremonimästaren, ceremonimästaren, vice ceremonimästaren, kabinettskammarherrar och kammarherrar. Kungen och Kungafamiljen fick i genomsnitt cirka 124 (115)

Hovmarskalksämbetet

förfrågningar varje månad om deltagande i olika sammanhang. Sammanlagt registrerades 1 488 (1 384) förfrågningar under året. Det stora antalet förfrågningar kan ses som ett uttryck för den stora uppskattning som det svenska folket hyser för Kungens och Kungafamiljens arbete för Sverige. Inberäknat de programpunkter som ingår i de olika statsbesöken, deltog Kungen själv i 111 (123) uppdrag och 122 (84) tillsammans med Drottningen. Till detta kommer en mängd företräden och sammanträden på Kungl. Slottet. Årligen återkommande officiella programpunkter är bland annat att Kungen öppnar riksmötet, tar emot utländska ambassadörer vid högtidliga audienser och deltar tillsammans med den övriga Kungafamiljen i nationaldagsfirandet.

IT-system för effektivare planering

Omfattningen av de representativa insatserna ställer stora krav på Kungl. Hovstaternas organisation och dess medarbetare. Samtliga förfrågningar och inbjudningar föredras för

Riksmötets öppnande 2008. Statsminister Fredrik Reinfeldt, Drottningen, Kungen, talman Per Westerberg och Kronprinsessan Victoria. Foto: Tomas Oneborg/SvD/Scanpix.

Kungaparet vid planeringsmöten och handläggs individuellt. I planeringsarbetet tas särskild hänsyn till att Kungafamiljen vill besöka olika delar av Sverige i sina officiella program. En inledande fas av ett nytt IT-baserat system för verksamhetsplanering togs i bruk under året. Syftet är att få till stånd effektivare planering och uppföljning av Kungafamiljens program.

Fem statsbesök under året

Statsbesök genomförs på uppdrag av Sveriges regering och planeras i nära samråd med regeringskansliet. För varje statsbesök formuleras en tydlig målsättning, som sedan blir styrande för planeringen av besöksprogrammet. Riktlinjer för detta planeringsarbete har upprättats gemensamt av hovmarskalksämbetet och regeringskansliet. Det aktiva deltagandet av statsråd understryker statsbesökens betydelse för Sveriges internationella förbindelser.

Kungen har tillsammans med Drottningen under år 2008 genomfört fem statsbesök: tre inkommande från Rumänien, Luxemburg och Grekland och två utgående till Portugal och Ukraina.

Varje statsbesök kräver omfattande förberedelser och ett intensivt samarbete med bland annat ambassader, Utrikesdepartementet och värdlandets regering samt med näringslivet, organisationer och kulturinstitutioner. Arbetet innebär detaljplanering, avstämning av besöksprogram och förbesök. Såväl inkommande som utgående statsbesök pågår oftast under tre dagar. De inkommande besöken omfattar bland annat välkomstmöten på Arlanda, kortage med hästanspända galavagnar, mottagande tillsammans med regeringen på Inre borggården, utbyte av gåvor och, i vissa fall, av ordnar samt representationsmåltider.

Läs mer om statsbesöken på sidorna 46–49.

Främjande av svenska intressen

Vid statsbesöken knyts och befästs viktiga kontakter mellan Sverige och det gästande landet inom olika samhällsområden. Vid de utgående statsbesöken är strävan att visa upp en allsidig bild av det moderna Sverige samt att främja svenska intressen i bred bemärkelse. Kungen och Drottningen fäster också stor vikt vid att ta del av erfarenheter och kunskaper i de länder de besöker. Vid statsbesök i utlandet medför Kungen oftast egen personal och egen servis för att skapa en svensk inramning och på ett värdigt sätt representera Sverige och svenska traditioner vid mottagningar och svarsmiddagar.

Av särskilt intresse detta år var Kungaparets svarsbesök i Ukraina, där också utrikes- och justitieministrarna samt en stor näringslivsdelegation deltog. Bland annat gjordes besök i Gammelsvenskby hos ättlingar till svenskar som under över 200 år i Ukraina bibehållit det svenska språket och svensk kultur. Kungen invigde även en utställning i Kiev som knöt an till ländernas gemensamma historia.

Hovmarskalksämberet

Företräden för internationella ledare

Kungen gav under året företräde för flera internationella ledare, däribland FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon, USA:s utrikesminister Condoleezza Rice, Iraks premiärminister Nouri Al-Maliki, Georgiens president Micheil Saakasjvili, Turkiets premiärminister Recep Tayyip Erdogan, Kroatians talman Luca Bebic och Botswanas förre president Festus G Moage. Även EU-kommissionens ordförande José Manuel

Barosso och OECD:s generalsekreterare José Angel Guirra togs emot av Kungen.

Ett flertal banketter och bjudningar

Utöver banketterna vid statsbesöken hölls en stor representationsmiddag på Kungl. Slottet under år 2008. Till denna typ av middagar inbjuds representanter från riksdag och regering, myndigheter, kommuner, landsting samt näringsliv,

Kungen välkomnar FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon vid mottagningen på Rosersbergs slott i samband med den internationella Irakkonferensen i maj 2008. Foto: Janerik Henriksson/Scandpix.

Hovmarskalksämberet

kultur och idrott, såväl centralt, regionalt som lokalt. Även representanter från den diplomatiska kåren inbjuds. Vid inkommande statsbesök och andra officiella besök bjuds till galamiddagar och representationsluncher. Därutöver håller Kungaparet konseljuncher, statsrådsluncher och middag för nobelpristagarna. Traditionellt utövar även Kungen sin representation för inbjudna svenska och utländska gäster i form av jakter med åtföljande måltider. Sammantaget fick under året cirka 3 100 (2 900) personer åtnjuta gästfriheten på Kungl. Slottet och under statsbesök utomlands.

Inom ramen för Kungaparets mål att besöka samtliga kommuner i Stockholms län besöktes Upplands-Bro under året. Kungaparet gjorde också ett besök i Essunga kommun i Västergötland, en av Sveriges minsta kommuner. Kungen gjorde även ett stadsdelsbesök i Skärholmen.

Aktuella samhällsfrågor på programmet

För att skapa ytterligare möjligheter att sätta sig in i aktuella samhällsfrågor tog Kungen under år 2004 initiativ till att utveckla den officiella programverksamheten med ”temadagar”. Under 2008 har temadagarna varit inriktade på det ekonomiska läget, demens- och äldrevård samt bioenergi.

Kungens engagemang i klimatfrågan, integration och ungt ledarskap har fortsatt att prägla många av årets programpunkter, genom resor och deltagande i seminarier och studiebesök i såväl Sverige som utomlands. Som exempel kan nämnas att Kungen besökte USA – New York och Detroit – för deltagande i seminarier om miljö och effektivare energianvändning.

Genom stiftelsen Ungt ledarskap, delade Kungen ut stipendier i samband med ett ledarskapsseminarium på Kungl. Slottet. I sin egenskap av hedersordförande i World Scout Foundation besökte Kungen Saudiarabien, Sydkorea, Thailand samt Abu Dhabi och Förenade Arabemiraten. Kungaparet besökte också de Olympiska spelen i Peking.

Engagemang och initiativ inom kultur

Under året har Kungen och Kungaparet deltagit i många kulturella evenemang, bland annat vid Kungliga Dramatiska teaterns 100-årsjubileum samt vid föreställningar på Stadsteatern och Kungliga Operan. Kungens stora musikintresse kom till uttryck genom arrangerandet av konserten i Rikssalen på Kungl. Slottet i november där bland annat Lars-Erik Larssons ”Förklädd Gud” med text av Hjalmar Gullberg framfördes. En serie Bernadottekonserter på Kungl. Slottet rönt också stort intresse. Kungen har, som tidigare, tagit aktiv del i Världsnaturfondens (WWF) och de Kungliga akademiernas arbete, där seminarier serien ”Kunskapens Krona” genomfördes i Bernadottebiblioteket.

Företräden i samband med beskyddarskap

Kungen har genom sitt beskyddarskap för cirka 250 organi-

sationer och institutioner haft många företräden på Kungl. Slottet och har i denna egenskap deltagit i flertalet evenemang under året.

Mer om Kungafamiliens program

För en mer detaljerad redogörelse av årets programverksamhet, se ”Utdrag ur Kungafamiliens officiella program”, sidorna 54–62.

Läs om högtidliga audienser

I Kungens uppgifter ingår att vid en så kallad högtidlig audiens på Kungl. Slottet ta emot och akkreditera utländska ambassadörer från länder som har diplomatiska förbindelser med Sverige. Läs mer om denna ceremoniella tradition under temasideorna 50–51.

Kungaparet anländer till utdelningen av Polarpriset i Konserthuset i Stockholm. Foto: Mats Andersson/Scanpix.

Drottningen inviger World Forum Against Drugs i Stockholm. Foto: Fredrik Sandberg/Scanpix.

Starkt engagemang för utsatta i samhället

H.M. DROTTNINGENS HOVSTAT har till uppgift att svara för förberedelser, genomförande och uppföljning av Drottningens många engagemang. Även korrespondens i form av gåvor, tackbrev, gratulationer och kondoleanser ingår i uppgiften. Även Prins Carl Philips och Prinsessan Madeleines programverksamhet är knuten till H.M. Drottningens hovstat, liksom det Kungl. Hushållet.

Drottningen deltog under året i 48 (49) programpunkter själv, och 122 (84) tillsammans med Kungen. Drottningen har deltagit i samtliga statsbesök och vid dessa har Drottningen egna programinslag såsom studiebesök och seminarier kring bland annat funktionshindrade, barn-, äldre- och drogfrågor. Utöver de statsceremoniella programpunkterna, har Drottningen uppdrag som bland annat omfattar styrelsemöten, invigningar, stipendieutdelningar och studiebesök. En betydande del av hovstatens arbete har varit knuten till Drottningens djupa engagemang för sociala frågor.

Inom demens- och äldreområdet deltog Drottningen i 10-årsjubileet av "De gamlas dag", invigde Svenskt demenscen-

trum och inledningstalade när Nationellt geriatriskt kvinnoforum arrangerades för första gången. Här samlades mer än hundra kvinnliga specialister inom geriatrik för att diskutera demenssjukdomar, behandlingsformer och vårdfilosofi. Vid en av årets temadagar besökte Kungäppret Äldreforskningens Hus i Stockholm.

Drottningen deltog vid lanseringen av "Röda Sidorna" på webbplatsen www.bris.se som var World Childhood Foundations 60-årsgåva till Drottningen. Avsikten var att ge barn och ungdomar en möjlighet att själva via nätet hitta stöd och hjälp i för dem angelägna frågor. Drottningen delade även detta år ut Världens barns pris på Gripsholms slott.

H.M. Drottningens hovstat

Angelägna barn- och ungdomsfrågor

Drottningen invigningstalade vid "World Forum Against Drugs" i Stockholm där representanter från 82 länder diskuterade under temat "100 år av kamp mot droger". Drottningen talade även vid Europarådets barnkonferens, som arrangerades av den svenska regeringen och Europarådet, med fokus på ett barnvänligare Europa och krafttag mot barnmisshandel. Drottningen var tillsammans med Prinsessan Madeleine närvarande vid "World Congress III Against Sexual Exploitation of Children and Adolescents" i Rio de Janeiro, där Brasiliens president Lula da Silva höll invigningstalet för mer än 3 000 deltagare från fem kontinenter.

Mottagning för Sharafs nya hjältinnor

Verksamheten Sharafs hjältar, en organisation som arbetar med integrationsfrågor, startade för fyra år sedan. Drottningen tog under året emot de första kvinnliga hjältarna, som utbildats inom organisationen. De tolv unga kvinnorna vill genom diskussioner och seminarier i skolor förändra synen på hederskultur och tala om mänskliga rättigheter.

Engagemang i samband med beskyddarskap

Drottningen har genom sitt beskyddarskap för mer än 90 organisationer och institutioner haft många företrädarna på Kungl. Slottet och deltagit i olika evenemang.

Childhood – snart 10 år

World Childhood Foundation (WCF) grundades 1999 av Drottningen för att värna barns rätt till en trygg barndom. Stiftelsen arbetar globalt för bättre levnadsvillkor för barn som lever i utsatta miljöer. Det handlar i första hand om att hjälpa gatubarn och unga mammor, samt att motverka sexuellt utnyttjande och exploatering, inklusive handel med barn för sexuella ändamål. Fjorton företag, stiftelser och privatpersoner har gått in som medstiftare. WCF har systematiserat arbetet med stora sponsorer och samarbetspartners genom "major partner"-avtal. Som hedersordförande har Drottningen deltagit i samtliga styrelsemöten, men också i olika insamlingsevenemang och seminarier i Sverige och internationellt.

Drottningen har under året gjort ett flertal projektbesök bland annat i Brasilien, Thailand, Tyskland, USA och Österrike.

Framgångsrik modell mot drogmissbruk

Mentor Foundation grundades 1994 på initiativ av Drottningen, som är hedersledamot i Mentor Sverige och hedersordförande i Mentor International. Stiftelsen arbetar med att förhindra drogmissbruk bland ungdomar. Mentor finns i Sverige, Litauen, Storbritannien, Tyskland, Colombia och USA. Dessutom finns ett Mentor Arabia, som når ut i 22 arabiska länder. Olika arbetsmodeller som är anpassade till

respektive lands kultur har utvecklats. Mentor Sverige praktiserar en framgångsrik modell där anställda vid företag under ett år är mentorer för skolelever som behöver stöd från vuxna. Dessutom drivs ett mycket populärt föräldraprogram. Drottningen har deltagit i alla styrelsesammanträden både i Sverige och utomlands. Drottningen var också närvarande vid insamlingsgalor till förmån för Mentor både i Sverige och internationellt.

Arbete för fortsatt demensutbildning

Stiftelsen Silviahemmet, där Drottningen är ordförande, främjar vetenskaplig forskning och bedriver undervisning, utbildning och vård inom demensområdet. Den tionde kullen Silviasyster påbörjade under året en 60-poängs internetbaserad utbildning. Sophiahemmets högskola ansvarar för utbildningen och bistår med sakkunskap, marknadsföring och praktik på Silviahemmet. Silviahemmet utbildar vårdpersonal från hela landet och anordnar regelbundna vårdseminarier. Drottningen har deltagit i Silviahemmets samtliga styrelsemöten och seminarier under året. Sedan 2006 finns Silviahemmets utbildning även i Japan. Borgerskapet i Stockholm certifierades av Silviahemmet under 2008.

Läs om Kungl. Hushållet

I H.M. Drottningens hovstat ingår Kungl. Hushållet, som deltar i förberedelser och genomförande av Kungaparets officiella representation gällande mottagningar, luncher, middagar samt banketter. Kungl. Hushållets medarbetare bevarar många traditioner vid det svenska kungahuset. Läs mer om Kungl. Hushållet på temasidorna 50–51.

Drottningen hälsas av 101-åriga Malla Sörenson i samband med invigningen av Rozeliahemmet, ett nytt gruppboende för demenssjuka. Personalen har genomgått Silviahemmets utbildning "Leva med demens". Foto: Fredrik Sandberg/Scanpix.

H.M. Drottningens hovstat

Prins Carl Philip vid öppnandet av Mårbacka Minnesgård med anledning av 150-årsjubileet av Selma Lagerlöfs födelse. Till vänster Eva Eriksson, landshövding i Värmland, som Selma Lagerlöf, och Nils Holgersson gestaltad av Carl Folmer Söderberg. Foto: Lars Hedelin/Scanpix.

PRINS CARL PHILIPS officiella program

I statsceremoniella sammanhang deltog Prins Carl Philip vid det inkommande statsbesöket från Grekland och vid riksmötets öppnande, representationsmiddagar och Nobelfestligheterna.

Prins Carl Philip slutförde under året officerskursen vid Försvarshögskolan. Han studerade också företagsekonomi vid Frans Schartau i Stockholm. Hösten inleddes med en skogsvårdskurs vid Gammelkroppa skogsskola i Filipstad. Därefter påbörjade Prinsen sin praktik vid Stenhammar för att lära sig det praktiska arbetet inom växtodling, animalieproduktion och skogsvård.

Prinsen invigde sin fotoutställning ”En glimt av paradiset” i Liège och några månader senare på Solliden. Han tilldelades Upplandsmedaljen för förtjänstfulla insatser för landskapet. Prins Carl Philip vann en anonym tävling på sin gamla skola Rhode Island School of Designs och tilldelades ett pris för bästa grafiska profil för Martha’s Vineyard Museum i USA. I Hamburg öppnade han den svenska utställningen ”Swedish Design Award” och på Mårbacka deltog han i firandet av 150-årsminnet av Selma Lagerlöfs födelse.

I egenskap av beskyddare för Volvo Ocean Race deltog Prinsen i olika evenemang i Alicante i samband med starten av den stora tävlingen. I juni inleddes Sveriges engagemang i högtidlighållandet av ”Märkesåret 1809” i Finland med att Ostindiefararen Göteborg II ankom till Helsingfors med Prinsen ombord. Han besökte även Sandudds kyrkogård och lade ner en krans vid Svenska Finlandsfrivilligas minnessten.

Under året delade han också ut Jerringpriset till Zlatan Ibrahimovic vid Idrottsgalan i Stockholm och Hasselbladspriset till den mexikanska fotografen Graciela Iturbide vid en ceremoni i Göteborg.

PRINSESSAN MADELEINES officiella program

I statsceremoniella sammanhang deltog Prinsessan Madeleine vid det inkommande statsbesöket från Luxemburg och vid riksmötets öppnande. Vidare deltog hon vid nationaldagsfirandet på Skansen, representationsmiddagar och Nobelfestligheterna.

Tillsammans med Kronprinsessan Victoria invigde Prinsessan Madeleine utställningen ”Sigvard Bernadotte – Inspiratör, Entreprenör, Designdirektör” på Sofiero.

Prinsessan arbetade under våren som projekthandläggare på World Childhood Foundation. Hon gjorde projektresor till Thailand, USA och Sydafrika. Prinsessan deltog under sommaren i en välgörenhetssegling i Marstrand och var närvarande vid Gröna Lunds Childhood-dag.

Prinsessan Madeleine har under hösten breddat sina kunskaper inom statskunskap och svensk historia.

I egenskap av beskyddare av stiftelsen ”Min stora dag”, vars uppgift är att förverkliga svårt sjuka barns önskningar, besökte hon Lunds universitetssjukhus för att träffa många av dessa barn. Hon var även närvarande vid en samlingsauktion för denna stiftelse.

Tillsammans med Drottningen deltog Prinsessan Madeleine i ”World Congress III Against Sexual Exploitation of Children and Adolescents” i Brasilien. På samma resa var Prinsessan närvarande vid en galakväll i New York till förmån för Mentor Foundation.

Prinsessan Madeleine närvarande på Childhood-dagen på Gröna Lund i Stockholm. Foto: Krister Larsson/Scanpix.

Kronprinsessan Victoria hälsar på medlemmar av prinsens följe vid audiensen för Prins Salman bin Abdul Aziz Al Saud av Saudiarabien. Foto: Jessica Gow/Scanpix.

Många uppdrag i Sverigefrämjande syften

H.K.H. KRONPRINSESSANS HOVSTAT ansvarar för planering och genomförande av ärenden som rör Kronprinsessan Victorias officiella uppdrag, liksom för övrigt stöd i hennes dagliga arbete. Verksamheten leds av en hovmarskalk och omfattar även en sekreterare samt en studiehandledare anställd på halvtid.

H.K.H. Kronprinsessans hovstat har under året handlagt 226 (258) separata förfrågningar om deltagande av Kronprinsessan i olika evenemang. Flera förfrågningar kommer från regeringskansliet och avser deltagande i aktiviteter som syftar till att främja svenska intressen runt om i världen. Dessa prioriteras varefter planering och genomförande sker i nära samarbete med UD. I linje med den höga servicenivå och det personliga bemötande som eftersträvas vid Kungl. Hovstaterna, behandlas varje förfrågan om deltagande individuellt efter sedvanlig föredragning på planeringsmöten med Kungaparet.

Kronprinsessan Victoria har parallellt med sina officiella åtaganden bedrivit statsvetenskapliga studier vid Stockholms

universitet under våren, och i freds- och konfliktlösning vid Uppsala universitet under hösten.

Bland de statsceremoniella uppdragen har Kronprinsessan Victoria deltagit vid samtliga inkommande statsbesök. Vidare var hon närvarande vid riksmötets öppnande. Hon har deltagit i informationskonseljer och i utrikesnämndens sammanträden, där hon för första gången varit ordförande vid ett av sammanträdena, samt vid flera representations-, statsråds- och konselj luncher. På nationaldagen hade Kronprinsessan ett eget program i Kungälv kommun och deltog senare på kvällen vid nationaldagsfirandet på Skansen tillsammans med de övriga i Kungafamiljen.

Utöver de statsceremoniella programpunkterna, omfat-

H.K.H. Kronprinsessans hovstat

tar Kronprinsessans programverksamhet ett stort antal föreläsningar och sammanträden på Kungl. Slottet. Vidare har hon genomfört ett flertal resor såväl inom som utom landet i samband med studiebesök, invigningar, prisutdelningar med mera.

Resor till Indien och Förenade Arabemiraten

Bland årets utlandsresor kan nämnas besök i Indien med ett omfattande program, inklusive föreläsning hos vicepresident Hamid Ansari, besök på en skola för blinda barn, på borsen i Bombay samt besök vid Taj Mahal. På initiativ av svenska ambassaden och Nobelmuseet besökte Kronprinsessan Förenade Arabemiraten. Besöket hade fokus på utbildning och utveckling med besök på flera universitet. Vidare besöktes ett center för funktionshindrade och Kronprinsessan invigde en utställning om Alfred Nobel. I Helsingfors invigde Kronprinsessan tillsammans med president Tärja Halonen utställningen ”1809 – Rikssprängning och begynnelse. 200-årsminnet av finska kriget”. Hon invigde även en Roslinutställning i Versailles utanför Paris.

Fortsatt engagemang för funktionshindrade

Kronprinsessan Victoria har ett stort engagemang för funk-

tionshindrades situation och är bland annat beskyddare av Kronprinsessan Victorias fond. Fonden, som startades av Radiohjälp, samlar in pengar för stöd till ungdomar med funktionshinder och kroniskt sjuka barn och ungdomar. Sedan starten 1997 har cirka 57 miljoner kronor skänkts till fonden. Under året invigde hon de Svenska handikappidrottsspelet i Bollnäs och, i egenskap av ledamot i International Paralympic Committee (IPC), besökte Kronprinsessan under sommaren Paralympics i Peking, där Sverige firade stora framgångar.

Klimat- och miljöfrågor på programmet

Många av årets programpunkter har handlat om klimat och miljö. Kronprinsessan deltog i ett seminarium och delade ut ”Göteborgspriset för hållbar utveckling” till Al Gore vid en miljö gala i Göteborg. De nordiska tronföljarna möttes på den svenska isbrytaren Oden vid ett studiebesök på Svalbard. I egenskap av beskyddare av ”Internationella Polaråret 2007–2008” besökte Kronprinsessan Abisko med anledning av forskningsstatsningen Arktiska Sverige. Vidare delade hon ut Stockholm Water Prize och Junior Water Prize. I Jönköping invigde hon konferensen ”World Bio Energy”. I november invigningstalade Kronprinsessan vid Interfaith Climate Summit i Uppsala, en konferens som diskuterade klimatför-

Kronprinsessan Victoria vid besök på Taj Mahal i Indien. Foto: Leif R Jansson/Scanpix.

H.K.H. Kronprinsessans hovstat

ändringar ur såväl religiösa och kulturella som vetenskapliga, ekonomiska och tekniska aspekter.

Uppdrag för svenskt näringsliv

Kronprinsessan Victoria deltog i Internationella handelskammarens seminarium och delade ut årets Export-Hermes vid Världshandelsdagen i Stockholm. Hon invigde också LKAB:s nya pelletsverk i Kiruna samt delade ut priset ”Årets företagare”.

Företräden i samband med beskyddarskap

Kronprinsessan har genom sitt beskyddarskap för mer än 50 organisationer och institutioner haft många företräden på Kungl. Slottet och i denna egenskap deltagit i många olika evenemang under året.

Mer om Kronprinsessans program

För en mer detaljerad redogörelse av Kronprinsessan Victorias programverksamhet, se ”Utdrag ur Kungafamiliens officiella program”, sidorna 54–62.

Kronprinsessan Victoria, Kronprins Frederik av Danmark och Kronprins Haakon av Norge vid luftforskningsstationen på Zeppelinfjället, i samband med studiebesöket på Svalbard. Foto: Fredrik Sandberg/Scanpix.

HOVSTATEN

H.K.H. Hertiginnans av Halland hovstat

Prinsessan Lilian. Foto: Janerik Henriksson/Scanpix.

H.K.H. HERTIGINNANS AV HALLAND HOVSTAT ansvarar för Prinsessan Lilians officiella och privata program samt tar även hand om hennes korrespondens.

Chef för H.K.H. Hertiginnans av Halland hovstat är en hovmarskalk som ansvarar för både Prinsessan Lilians officiella och privata program. Av åldersskäl har Prinsessan inte deltagit i det officiella programmet under året.

Transporter med kvalitet och säkerhet

H.M. KONUNGENS HOVSTALL har till huvuduppgift att tillgodose Kungafamiliens behov av transporter med bil samt vid ceremoniella tillfällen med häst och vagn. Vidare har Hovstallet till uppgift att vårda och värna den kungliga ekipagekulturen samt att för allmänheten visa hästar, vagnar, selar, uniformer och andra inventarier av kulturhistoriskt värde.

H.M. Konungens hovstall sköter samtliga biltransporter för Kungafamiljen liksom transporter av gästande statschefer och medföljande besökare. Knappt hälften av de medel som tilldelas Hovstallet används för den ceremoniella hästverksamheten, inklusive kostnader för löpande vård och underhåll av vagnar, seldon och uniformer. Resterande medel fördelas på bilavdelning och ledningsfunktioner. Under året har det systematiska arbetsmiljöarbetet fortsatt. Det har bland annat omfattat riskbedömningar och konsekvensutredningar, vilka har resulterat i ett antal arbetsmiljöbefrämjande åtgärder med fokus på säkerhet.

Föryngrat hästbestånd

De ceremoniella köruppslagen med häst och vagn har omfattat tre inkommande statsbesök, nationaldagsfirande, riksmötets öppnande, 34 högtidliga audienser och två kommunbesök. Under året har två hästar köpts in. Hästbeståndet har

därmed föryngrats ytterligare och vid årets utgång var fyra hästar under sju år. Hästarna var på sommarbete cirka 60 dagar.

Intensifierad kortegeträning

I samband med personalförändringar har stallavdelningen rekryterat två kavaljerskuskar. Intensifierad kortegeträning i samarbete med Försvarsmakten och Polismyndigheten har genomförts under året för att befästa både kvalitet och säkerhet vid bland annat statsbesök och högtidliga audienser. Därutöver kompletteras de dagliga rid- och körpassen med regelbunden rid- och körträning för externa instruktörer.

Genom ett samarbete utbildar Hovstallets personal en rid- och körhäst under 2008–2009 åt Beridna högvakten. I det pågående renoveringsprogrammet har två paradselar renoverats av sadelmakare knutna till det Brittiska hovstallet. Restaureringen av en paradlandå har fortsatt.

Drottningen och presidentfrun Maria Basescu hälsar på ryttare och hästar i Hovstallets ridhus, i samband med statsbesöket från Rumänien. Foto: Fredrik Sandberg/Scanpix.

Kortge från H.M. Konungens hovstall till Kungl. Slottet, i samband med det rumänska presidentparets statsbesök. Foto: Jessica Gow/Scanpix.

Färre mil med bensindrivna bilar

Biltransporter inom ramen för ordinarie verksamhet sköts av fem bilförare. Den sammanlagda körsträckan för hovstallets fordon uppgick till cirka 16 000 mil. Under året har cirka 5 800 (5 200) köruppdrag genomförts med bilar. Av dessa var cirka 65 procent knutna till Kungafamiliens officiella program. Övriga köruppdrag är bland annat administrativa transporter inom hovet. Officiella uppdrag, som statsbesök, ställer stora krav på Hovstallets organisation. Den utökas då temporärt med cirka 25 extra bilförare från bland annat Stockholms kvinnliga bilkår, en frivilligorganisation inom Försvarsmakten.

Försök med elbilar

Även inom bilavdelningen har kvalitetsarbetet inriktats på säkrare transporter. Antalet extra förare med särskild körutbildning har utökats under året. Byte till miljöbilar sker i den takt ekonomin tillåter och tillgången på representativa miljö-

klassade fordon. Antalet miljöbilar har ökat och utgör drygt 40 procent av bilbeståndet. Andelen bensinbilar har minskat väsentligt. Hovstallet har tecknat avtal om leverans av två elbilar, vilka kommer att användas på försök och utvärderas under 2009.

Försök med ett nytt datorbaserat transportplaneringssystem har inletts under slutet av året, som syftar till effektiviserad körplanering och ökad flexibilitet. Utvärdering sker under kommande år.

Arrangemang och visningsverksamhet

I samband med guidade visningar har 2 400 (3 200) personer besökt H.M. Konungens hovstall. Den ordinarie visningsverksamheten har kompletterats med ett antal särskilda arrangemang. På nationaldagen anordnades "Öppet hovstall" och under första helgen i advent pågick en julmarknad. Totalt lockade dessa arrangemang cirka 15 000 (14 800) besökare.

250 000 föremål att visa och vårda

KUNGL. HUSGERÅDSKAMMAREN MED BERNADOTTEBIBLIOTEKET har till uppgift att vårda och bevara de kungliga samlingarna, samt att kontinuerligt bygga upp och förmedla kunskap kring samlingarna. Kungl. Husgerådskammarens visningsverksamhet innefattar Kungl. Slottet, Riddarholmskyrkan och de tre sommarslotten i Nationalstadsparken. I uppdraget ingår även att hålla samtliga kungliga slott möblerade.

Kungl. Husgerådskammaren förvaltar statens, de Bernadotteska familjestiftelsernas, delar av Kungens enskilda samlingar samt har det kulturhistoriska huvudansvaret för dessa. Den lösa inredningen omfattar cirka 250 000 föremål fördelat på de tio kungliga slotten. "Husgerådet" utgörs framför allt av lös inredning som möbler, mattor, gardiner, vävda tapeter och konsthantverk. För att effektivisera förvaltningen och underlätta kunskapsinhämtning pågår sedan flera år ett långsiktigt arbete med att digitalisera samlingarnas kataloger. Avdelningen ansvarar också för projektering då de kungliga slottens möblering ändras. Uppgiften omfattar såväl historiska miljöer som ceremonimöbleringar vid Kungaparets officiella representation.

Vid större ceremonier och representationsmiddagar används uniformer och livréer enligt gammal hävd. Under året har serveringslivréer (byxor och västar) förnyats.

Utlåning av 167 föremål

De kungliga samlingarnas ställning i svenskt kulturarv har liksom tidigare år medfört ett stort antal förfrågningar från forskare, institutioner och intresserad allmänhet. Under året har sammanlagt 167 föremål varit utlånade och visats vid tillfälliga utställningar på Nationalmuseum, Grafikens Hus i Mariefred, Palacio Real i Madrid, Östergötlands länsmuseum, Etnografiska museet, Kyoto International Museum, Suntory Museum of Art i Tokyo, Prins Eugens Waldemarsudde, Blaa-

Konservator i arbete med ramarna inför utställningen med Bernadotteporträtten. Foto: Kungl. Hovstaterna.

Museiteknikerna på Kungl. Husgerådskammaren tar ned silverljuskronan i Riddarholmskyrkan, för tillsyn inför utlån. Foto: Kungl. Hovstaterna.

farveværket Bygdemuseet i Modum, Metropolitan Museum of Art i New York, Finlands nationalmuseum i Helsingfors, Gustavsbergs porslinsmuseum, Westfälische Landsmuseum i Münster och American-Swedish Institute i Minneapolis. Varje begäran om lån bereds efter fastlagda rutiner inom Kungl. Husgerådskammaren och underställs Kungen för beslut. Lån som godkänts medför ett omfattande arbete för museitekniker, konservatorer och fotograf för konservering, fotografering, packning och transport med kurir. Motsvarande avsynning sker när föremål återlämnas. Enligt internationell praxis sker de flesta lån utan ekonomisk ersättning utöver transport- och försäkringskostnader.

Arbeten i Prinsessan Sibyllas gästväning

Konserveringsavdelningen ansvarar för arbeten inom metall-, möbel- och textilkonservering. Till avdelningen hör en tapetserar- och syateljé samt en ateljé för allmän konservering och förgyllning. Konservering innebär bland annat förebyggande arbete och aktiv konservering av samlingarna. Till det löpande arbetet hör möbelvård och omhändertagande av praktisilver efter middagar.

Avdelningen vidtar även nödvändiga åtgärder vid flera av slotten i samband med att dessa öppnas (april) och stängs (oktober) för allmänheten.

Under året har huvuddelen av avdelningens arbete varit koncentrerad till restaureringen av Prinsessan Sibyllas officiella gästväning, där möbler och textilier till fem rum färdigställts. Det innefattar arbeten med bland annat gardiner, sängkläder, stolar, soffor, pallar, byråer, bord och speglar.

Metallkonserveringen har utfört arbeten på 11 ljuskronor, 14 kandelabrar och 10 urfodral samt på flera föremål som varit utlånade. Ramar och ljuskronor har förgyllts, bland annat vid Tullgarns och Drottningholms slott. Möbelkonserveringen har arbetat med 30 stolar från Karl XI:s galleri vid Drottningholms slott. Tapetserare har gått igenom 11 läderklädda stolar från samma galleri. Skadedjursanering har genomförts vid Tullgarns slott. Vid textilkonserveringen har arbeten med vävda tapeter i form av tvätt och konservering utförts, bland annat inför utlåning till museer i New York och Madrid. Tronhimmeln i Audiensrummet har bytts. Ett nytt resetäcke (textil väggsmäckning med Kungaparets monogram) till Kungen och Drottningen att användas vid statsbesök har sytts upp. Syateljén har utfört omfattande arbeten med att tillverka dubbla skyddsgardiner till Strömsholms slott och Kina slott, samt gardiner till kontorsrum vid Kungl. Hovstaterna.

Husgerådsmästarens avdelning gör regelbundet insatser i samband med Kungens och Drottningens officiella och re-

Kungl. Husgerådskammaren

presentativa uppdrag, till exempel vid statsbesök, audienser, konseljer, utrikesnämnder, officiella middagar och luncher samt vid andra evenemang. Då omvandlas Kungl. Slottet, från att vara det ”öppna slottet” som visas för allmänheten, till att vara en plats för statschefens representativa uppgifter.

Omfattande evakueringsarbeten utförda

Under året har omfattande evakuerings- och återmöbleringsarbeten genomförts med anledning av pågående renoveringsarbeten på Kungl. Slottet. Det har skett i samband med golvrenovering i Gustav III:s paradsängkammare och audiensrum, Prinsessan Sibyllas våning och Bernadottegalleriet, liksom vid elinstallationer i Ordenssalarna. Insatser har också gjorts i samband med renoveringar i Strömsholms slott.

En av årets stora uppgifter var att temporärt ersätta mycket ömtåliga möbler i huvudvåningarna vid Rosersbergs slott och med bibehållen karaktär arrangera om dessa våningar så att de kunde användas vid FN:s konferens om återuppbyggnaden av Irak.

Två projekt av skydds- och säkerhetshöjande karaktär har slutförts. Dels har nya upphängningsanordningar för vävda tapeter för skonsammare hantering och snabbare nedtagning i händelse av brand eller risk för vattenskada installerats, dels har uppgradering av säkerheten i Skattkammarens montrar genomförts. Därutöver har avdelningen medverkat vid ett stort antal förflyttningar av värdefulla föremål mellan olika magasin och slott.

Bernadottebibliotekets kartprojekt avslutat

Bernadottebiblioteket omfattar cirka 130 000 bokvolymmer och den Bernadotteska fotosamlingen cirka 800 000 fotografier. Under året har det av Kulturrådet finansierade kartprojektet avslutats. Omkring 1 600 kartor har under två år identifierats, rengjorts och registrerats i en datakatalog, varefter de placerats i ett nyinrett magasin. Bokprojektet ”De Kungliga Slotten” har återupptagits tack vara en stiftelse donation. Biblioteket deltar i utvecklande av en digital bildbank för Kungl. Hovstaterna och har dessutom inlett en datakatalogisering av boksamlingen i Gustav III:s paviljong på Haga.

Kartor ur Bernadottebibliotekets samlingar.

*Bernadottebiblioteket på Kungl. Slottet.
Foto: Alexis Daflos/Kungl. Hovstaterna.*

Visning för barn i Museum Tre Kronor på Kungl. Slottet. Foto: Alexis Daflos/Kungl. Hovstaterna.

Visningsverksamhet vid samtliga slott

Utöver det omfattande arbete som är förknippat med statschefens och Kungafamiliens representativa uppgifter, bedrivs ett aktivt arbete inom Kungl. Hovstaterna för att öka tillgängligheten till det kungliga kulturarvet så att så många människor som möjligt ges tillfälle att besöka de kungliga slotten.

Besökare i Södra valvet på Kungl. Slottet på väg till utställningen i Rikssalen. Foto: Kungl. Hovstaterna.

Kungl. Husgerådskammarens visningsavdelning ansvarar för visningarna vid Kungl. Slottet, Rosendals slott, Ulriksdals slott, Gustav III:s paviljong på Haga och Riddarholmskyrkan. Respektive slottsförvaltning inom Ståthållarämbetet ansvarar för visningar av övriga slott. För ytterligare information om visningar och andra evenemang vid de övriga kungliga slotten, se respektive slottsförvaltning, sidorna 32–33.

Riksmarskalksämberet ansvarar för konsertarrangemang i Slottskyrkan, Riddarholmskyrkan och i Rikssalen.

Visningar, utställningar och konserter marknadsförs genom löpande annonsering, distribution av trycksaker och foldrar, medverkan på turistbyråer, affischering och en aktiv informationsgivning på den egna webbplatsen, www.kungahuset.se.

Ökat antal besökare till Kungl. Slottet

I Kungl. Slottet visas representationsvåningarna, Museum Tre Kronor, Skattkammaren, Gustav III:s antikmuseum, Slottskyrkan och Bernadottebiblioteket. Under året genomfördes cirka 2 300 (2 500) guidade visningar vid Kungl. Slottet, varav 850 på engelska. Antalet besökare uppgick till 496 071 (455 539). Det sammanlagda öppethållandet under året uppgick till cirka 7 500 (7 500) timmar. Programverksamheten ”Slottet som historisk scen” genomfördes för femte året i rad med 20 välbesökta evenemang. Kungl. Husgerådskammarens visningsavdelning deltog i Bok- och biblioteksmässan i Göteborg tillsammans med Bernadottebiblioteket. I samband med skolloven arrangerades flera temavisningar för barn under

Kungl. Husgerådskammaren

Porträtt av drottning Louise som ung.
Konstnär: Laszlo, Philipp Alexius.
Oljemålning 1907. Foto: Alexis Daflos/
Kungl. Hovstaterna.

rubrikerna: ”Om kungar och drottningar”, ”Slottet brinner” och ”Spänning på slottet”.

Traditionsenligt arrangerades ”Öppet slott” på nationaldagen med visningar, föredrag, utställningar, musikprogram och andra evenemang. Årets tema var ”Prinsessan Sibylla 100 år”.

Bernadotteporträtt från två sekel – årets stora utställning

Kungl. Husgerådskammaren medverkade under året i produktionen av tre utställningar. Årets huvudattraktion var konstutställningen ”Bernadotteporträtt från två sekel” i Rikssalen på Kungl. Slottet, där 31 porträtt ur samlingarna visades. En bok med samma titel producerades. På Solliden visades fotoutställningen ”En glimt av paradiset” i samarbete med Prins Carl Philip och en bearbetad version av utställningen ”Kronprinsessan Victoria – tronföljare i tiden” sattes upp vid Strömsholms slott. Utställningen i Skattkammaren öppnades åter efter en tids renovering i källarvalven.

Stort intresse för musikarrangemang

Riksmarskalksämberet har under året arrangerat lunch- och helgkonserter i Riddarholmskyrkan samt ett antal orgelkonserter i Slottskyrkan.

Fyra konserter med musik ur de Bernadotteska samlingarna har genomförts. På uppdrag av Kungen anordnades i november en uppskattad konsert med svensk musik i Riks-

salen. På programmet stod Lars-Erik Larssons ”Förklädd Gud”, Ludvig Normans ”Konsertstycke för piano och orkester” samt ”Bön till solen” av Jan Sandström. Musiken framfördes av Kungliga Filharmonikerna, hovsångerskan Hillevi Martinpelto, hovsångaren Karl-Magnus Fredriksson, operasångerskan Jeanette Köhn, konsertpianisten Magnus Svensson och Gustaf Sjökvists Kammarkör. Som recitator medverkade skådespelaren Björn Granath och dirigent var Gustaf Sjökvist. Samtliga konserter har arrangerats under ledning av hovorganisten.

Kungaparet, Kronprinsessan Victoria och Dagmar von Arbin, barnbarns barn till Oskar II vid invigningen av utställningen ”Bernadotteporträtt från två sekel” i Rikssalen på Kungl. Slottet. Foto: Janerik Henriksson/Scanpix.

Renoveringsarbeten i Bernadottégalleriet på Kungl. Slottet. Foto: Kungl. Hovstaterna.

Insatser för säkerhet och kulturvård

STÅTHÅLLARÄMBETET har till uppgift att förvalta samtliga kungliga slott med tillhörande byggnader och parkanläggningar, samt att visa slotten inom Drottningholms och Gripsholms slottsförvaltningar. Dessutom ansvarar Ståthållarämbetet för säkerhets- och IT-frågor vid Kungl. Hovstaterna. Även ansvaret för viltvård ligger inom ämbetet.

Ståthållarämbetet står under ledning av ståthållaren, som också är slottsfogde vid Kungl. Slottet. Ämbetet svarar för förvaltning och tillsyn av de kungliga slotten och till dem hörande byggnader, parker och trädgårdar, samt visning av de kungliga slotten inom Drottningholms och Gripsholms slottsförvaltningar. I uppgiften ingår att aktivt förädla de tillgångar i form av kultur- och naturarv som slotten och Kungl. Djurgården utgör. Detta görs inom ramen för den kungliga dispositionsrätten, som grundar sig på en överenskommelse 1809/10 mellan dåvarande regenten Karl XIII och Rikens ständer.

Inom ämbetet finns fem slottsförvaltningar:

- Stockholms slottsförvaltning
- Drottningholms slottsförvaltning
- Gripsholms slottsförvaltning
- Ulriksdals slottsförvaltning
- Kungl. Djurgårdens förvaltning

De kungliga slotten och tillhörande markområden ägs av staten. Statens fastighetsverk (SFV) svarar för drift och underhåll av slotten, med undantag för Kungl. Slottet där Stockholms slottsförvaltning har driftansvaret, samt Rosendals

Ståthållarämbetet

slott som ingår i den så kallade Djurgårdskassan. Kungen upplåter Haga slott till regeringen för dess representation.

Ståthållarämbetet ansvarar för säkerhetsfrågor och det fysiska skyddet vid de kungliga slotten i nära samarbete med garnisonsavdelningar och Polismyndigheten. Kravet är att säkerheten vid Kungl. Hovstaterna ska motsvara den nivå som råder vid regeringskansliet. Det har inneburit fortsatt satsning på säkerhetshöjande investeringar, bland annat har underlag för SFV:s upphandling av nya, digitala övervakningskameror tagits fram, överfallsalarm kompletterats och ett nytt besöks-hanteringssystem tagits i bruk.

Vaktstyrkan för nattbevakning har fördubblats, vilket skapat möjlighet till ökad rondering och höjt inbrotts- och brandskydd. Ståthållarämbetet har också på begäran av SFV tagit över driften av säkerhetssystemen för lås och inbrott. Riskinventeringen för att öka skyddet för såväl anställda som byggnader och inventarier har fortsatt. Bland annat har särskilt effektiva brandsläckare anskaffats till Festvåningens kök.

Det systematiska brandskyddsarbetet, inkluderande utbildning av personal, har också fortsatt under året. Den tidigare post- och paketfunktionen har organiserats om till ett vaktmästeri.

Ökad mobilitet med moderna IT-system

Betydande satsningar på moderna IT-system och effektiva telekommunikationer har fört Kungl. Hovstaterna till informationsteknikens framkant. Telesystemet har byggts ut med

nya växelfunktioner och omfattar nu även Livrustkammaren, Hallwylska palatset och Skoklosters slott. Systemet ökar effektiviteten och tillgängligheten tack vare ökad mobilitet och goda möjligheter till distansarbete. Samtidigt har telefonkostnaderna kunnat reduceras väsentligt.

Inom IT-sidan har Kungl. Hovstaternas uppskattade ”gästnät” för besökare vid statsbesök och seminarier utvecklats. Dessutom har intranätet tagits i full i drift under året. Inför 2009 planeras ytterligare uppgraderingar av server- och operativsystem i säkerhetshöjande syfte.

Mycket nära ”Green Building”-status

Som ett led i det aktiva miljöarbetet vid Kungl. Hovstaterna har en energispar kampanj startat och kommuniceras via Kungl. Hovstaternas intranät. Genom tävlingar och förslag från medarbetare stimulerar kampanjen till ett aktivt miljö-tänkande. Exempel på konkreta åtgärder som vidtagits är byte till snålspolande kranar och duscharmaturer. En utvärdering av lågenergilampor pågår för närvarande. Kungl. Slottet är energideklarerat och är mycket nära att kunna räknas till kategorin ”Green Building” enligt ett EU-initiativ som syftar till att minska CO₂-utsläppen och Europas beroende av importerad energi.

STOCKHOLMS SLOTTSFÖRVALTNING

STOCKHOLMS SLOTTSFÖRVALTNING ansvarar för driften av Kungl. Slottet.

Flera större byggrelaterade underhålls- och renoveringsprojekt pågår vid Kungl. Slottet. I Bernadottégalleriet, Frukostrummet och de Åttkantiga kabinetten har omfattande restaureringsarbeten slutförts avseende golv, väggar och tak. Renoveringsarbetena har fortsatt i Prinsessan Sibyllas gästvåning och i Prinsessan Sibyllas våning. Karl XI:s galleri har återställt till sin ursprungliga idé från Versailles spegelsal genom att montrarna med föremål från skattkammarsamlingen flyttats till Festvåningens västra drabantalar i ett gemensamt projekt med Kungl. Husgerådskammaren.

Kartläggning av alla golv

Inom löpande drift och underhåll har en översyn gjorts av den tekniska systemstrukturen och arbeten med styrning och reglering för energioptimering utförts. Vidare har en inventering för reservkraftsutbyggnad skett. Delar av elsystemet har lagts om till femledarsystem. Fortsatt fokus har legat på

arbetsmiljö, där bland annat det fleråriga projektet avseende radonsanering i kontor och bostäder inom Kungl. Slottet har fortsatt, liksom arbeten med klimat och ventilation.

Under året har en mycket detaljerad studie slutförts som kartlagt samtliga golv i slottet. Varje enskilt golv har dokumenterats vad gäller material, infästningar, skick, underlag med mera. Rapporten utgör ett värdefullt underlag för projektering av kommande restaureringsarbeten och är dessutom en unik dokumentation för framtida forskning och kunskap kring golvbyggnadsteknik.

Restaurering av fasaden – en stor kulturuppgift

Översynen av samtliga fasader vid Kungl. Slottet har visat på mycket stora restaureringsbehov av stenarbeten. Ett antal incidenter med fallande stenar har inträffat och delar av fasaderna har av säkerhetsskäl klätts in med skyddsnät som en

Kungl. Slottet i Stockholm. Foto: Alexis Daflos/Kungl. Hovstaterna.

första åtgärd. Ungefär 40 procent av fasaderna utgörs av stenarbeten som uppskattningsvis kräver fyra till fem års arbete för att hantera det akuta läget, men fasaderna kräver därutöver ett kontinuerligt långsiktigt underhåll för avsevärd tid framöver. För detta kommer SFV att behöva ett betydande tillskott av medel. De nödvändiga arbetena kompliceras ytterligare av bristen på stenhuggare och svårigheterna att hitta lämpligt stenmaterial. En kulturuppgift i samband

med underhållsarbetet kan därför bli att utbilda stenhuggare för att bevara kompetensen inom detta hantverk.

Efter ett omfattande projekteringsarbete, planeras en ombyggnation av entré och reception vid Kungl. Slottet med högre säkerhet och bättre mottagningsmöjligheter. Vidare inleddes renoveringsarbeten i Ordenssalarna. I Rikssalen kommer ett nytt ventilationssystem att installeras och tak att målas.

Ståthållarämbetet

Foto: Alexis Daflos/Kungl. Hovstaterna.

DROTTNINGHOLMS SLOTTSFÖRVALTNING

DROTTNINGHOLMS SLOTTSFÖRVALTNING ansvarar för förvaltning och visning av Drottningholms slott, Rosersbergs slott och Tullgarns slott med tillhörande parker.

Antalet besökare vid Drottningholms slott uppgick 2008 till 126 567 (126 661) personer. Kina slott hade 39 400 (39 000) besökare. Bland årets evenemang kan nämnas nationaldagsfirandet i parken arrangerat av Ekerö kommun och en välbesökt julmarknad. Kungen delade detta år ut medaljer på nationaldagen i Rikssalen på Drottningholms slott.

Miljöinvesteringar på Drottningholm

Inom fastighetsförvaltningen har miljöinvesteringar haft fortsatt prioritet. Sju oljepannor och tre oljetankar har ersatts med billigare och mer miljöanpassad uppvärmning genom anslutning till pelletsanläggningen på Drottningholm. Arbetet med ett nytt informationscentrum vid infarten till slottet har påbörjats. Den tidigare kafélokalen, ”Karamellan”, restaureras av Statens fastighetsverk och kommer efter ombyggnad att omfatta kafé med enklare lunchservering, slottsbod och utbyggd information om de kungliga slotten. Arbetena beräknas vara klara till vårsäsongen 2009.

Restaureringsarbeten vid Tullgarns slott

Tullgarns slott är öppet alla dagar under perioden juni–augusti och hade 6 398 (6 000) besökare. Under sommaren arrangerades Swedish Game Fair med mer än 25 000 besökare. Slottet har stora renoveringsbehov, bland annat finns fuktskador i ena flygeln. De mark- och dräneringsarbeten som inleddes under år 2007 har förtjänstfullt slutförts av Statens fastighetsverk.

Restaureringsarbetena fortsätter nu på nya våningsplan. Under de närmaste åren kommer även ommålning av fasader och tak att genomföras. Slottet, som bland annat har en unik stilhistorisk inredning från sent 1800-tal, beräknas således

kunna visas upp i en mer inbjudande skepnad frammot år 2010–2011.

De unika slottsmiljöerna och dess parker kräver årligen omfattande skötsel och underhåll. Dessa arbeten är av löpande karaktär, men kräver också särskilda insatser. Riskträdsbeskränning har fortsatt.

Avslutad etapp för lindallén

Ett IV av arbetena med lindalléerna i Drottningholms slottspark har slutförts under året. Kontinuerlig uppbyggnadsbeskränning av lindar i etapperna I till och med III har skett i oförminskad omfattning av egen personal med särskild kompetens. Avancerad teknisk utrustning har införskaffats till maskinen för formbeskränning av allésystemen i Drottningholms slottspark. Miljöarbetet har varit framgångsrikt. Det goda samarbetet med Statens fastighetsverk har fortsatt.

Viltvård har minskat skördeskador

Viltvård har bedrivits i sedvanlig omfattning på Lovön och Tullgarn. Vildsvinsjakten har intensifierats för att reducera de omfattande skador som skett på arrendatorers grödor. Genom dessa insatser har kostnadsersättningarna för skördeskador minskats med cirka 30 procent under året. På Ottenby Kungsgård på Öland finns en av Sveriges äldsta dovhjortstammar med anor från Johan III:s tid. Även detta år har ett antal dovhjortar fällts för att hålla stammen på det antal som föreskrivs i naturreservatets bestämmelser. En nyhet för året är att detta lokalproducerade hjortkött levererats till en restaurang inom fågelskyddsområdet, vilket uppskattats av bland annat gästande fågelskådare.

GRIPSHOLMS SLOTTSFÖRVALTNING

GRIPSHOLMS SLOTTSFÖRVALTNING ansvarar för förvaltning och visning av Gripsholms slott och Strömsholms slott.

Gripsholms slott med Statens porträttsamling ökade antalet besökare även i år till mer än 65 000 (62 000). Antalet besökare i slottsparken och Hjorthagen var mellan 200 000–250 000 personer. Även de särskilda visningarna för barn med barnpedagogisk guidning ökade i omfattning och lockade cirka 600 (500) barn. Samarbetet med Nationalmuseum avseende olika marknadsföringsåtgärder har fortsatt och gett ett gott utfall.

På Gripsholms slott finns det äldsta nationella porträttsgalleriet i världen. Samlingen är bland de största och omfattar cirka 4 500 verk, företrädesvis oljemålningar. Årets hedersporträtt, ett fotografiskt porträtt av FN:s internrevisor Inga-Britt Ahlenius taget av fotografen Denise Grünstein, överlämnades traditionsenligt vid Gripsholmsföreningens årsmöte på slottet.

Inom ramen för ”Musik på Gripsholm” arrangerades sex konserter i slottet och dess omgivning i samarbete med Strängnäs kommun, Sörmlands musik och teater, Hembygdsföreningen i Mariefred och Eskilstuna-kuriren. Dessutom genomfördes en utomhuskonsert på Slottsholmen med Eva Dahlgren och Peter Jöback. Två seminarier under temat ”Att göra det omöjliga möjligt” anordnades i samband med den lokala idrottsföreningens 100-årsjubileum och lockade 300 personer. Dessutom genomfördes TV-inspelningar inför en kommande historisk programserie.

Arbetsmiljöarbeten på Gripsholms slott

I samarbete med Statens fastighetsverk har ett antal arbetsmiljöbefrämjande åtgärder vidtagits, bland annat belysningsarbeten vid vindbrygga och publika toaletter. Vidare har arbetena på slottets tredje våning slutförts och porträttsamlingen återhängts. Strandskonungarna vid tvättstugan har restaurerats och takarbetena har fortsatt på Hauptmanflygeln. Förberedande arbeten för att förbättra miljön i Kavaljersflygeln har genomförts. Även detta år har ett antal fellarm i brandlarmsystemet orsakat onödiga kostnader.

Uppskattade evenemang på Strömsholm

Antalet besökare vid Strömsholms slott ökade till cirka 6 000 (5 000) under året. Inte minst kaféverksamheten, som bedrivits i egen regi i Stenköket, har varit uppskattad. Också utställningen ”Kronprinsessan Victoria – tronföljare i tiden”, som invigdes av Kronprinsessan i maj bidrog till den goda besöksstatistiken. Kronprinsessan Victoria planterade en ny ek på samma plats som den tidigare ”Drottningeken” stått sedan mitten av 1500-talet. Ett antal musikarrangemang har genomförts i slottskapellet, som även varit flitigt använt för

Foto Dick Norberg/Norberg Design AB.

vigslar och dop. En utomhuskonsert på slottsområdet med Lars Winnerbäck drog 6 000 besökare. Det traditionella ridsportarrangemanget ”Strömsholmstävlingarna” genomfördes under våren och hästkapplöpningar med Grand National gick av stapeln i juni.

Kassettgolvet restaureras

En omfattande restaurering av kassettgolvet i ”Audienset” i Strömsholms slott har påbörjats. Arbetena är av mycket speciell karaktär varför slottet arrangerats så att besökare kan följa arbetena på nära håll. Därutöver har kontinuerliga underhållsarbeten genomförts.

Underhåll av stora markytor

De stora markområdena kring Gripsholms slott kräver omfattande skötselinsatser för att utgöra ett attraktivt besöksmål. Mer än 10 km bil- och gångvägar och en stor parkeringsplats måste årligen underhållas, snöröjas och sandas. Till detta kommer cirka 70 000 kvm grönytor som klipps och/eller röjs. Cirka 80 procent av de nyplanterade ekarna har klarat det första året, och kompletteringar kommer att ske under 2009. Genom samarbete med en lokal skola har elever i de yngre klasserna fått inblick i hur vård och skötsel av parker och trädgård går till. Ett långsiktigt mål med detta arbete är att skapa förståelse för vikten av att medverka i det miljöarbete som sker kring det kungliga slottet. Även vid Strömsholms slott har sedvanlig skötsel och underhåll skett av häckar, gräsmattor, träd och rabatter.

Kungen vid samlingen till Scouternas årliga städning på Kungl. Djurgården. Foto: Leif R Jansson/Scanpix.

KUNGL. DJURGÅRDENS FÖRVALTNING

KUNGL. DJURGÅRDENS FÖRVALTNING har som uppgift att förvalta Kungens enskilda dispositionsrätt till Djurgården och, på uppdragsbasis, den kungliga dispositionsrätten till Hagas och Ulriksdals slottsområden. I uppgiften ingår att värna det historiska kulturlandskapet, vårda den befintliga naturen och anpassa området till människors önskan om en stimulerande fritids- och rekreationsmiljö samt att se till framtida behov.

Kungl. Djurgårdens yta motsvarar närmare en femtedel av Stockholms innerstad och har stor betydelse för stadsbilden. 1995 blev området världens första Nationalstadspark. Hän-synen till områdets unika naturvärden, rika djurliv och dess kulturbyggnader kräver särskild omsorg. Genom kontinuitet och långsiktighet bidrar Kungens engagemang, inom ramen för den kungliga dispositionsrätten från 1809/10, till att bevara och uthålligt utveckla Nationalstadsparken. Verksamhe-tens intäkter och kostnader ska balansera över tiden. Eventuella överskott används därför uteslutande till att ytterligare värna kultur, vårda natur och anpassa den kungliga marken på Djurgården till rekreation och fritid.

Kungl. Djurgårdens förvaltning är uppdelad i:

- Park- och gatuförvaltning
- Fastighetsförvaltning
- Naturvård
- Evenemang

Trivsel och tillgänglighet prioriteras

Parkerna inom Ulriksdal-Haga och Kungl. Djurgården kräver varje år omfattande insatser både vad gäller daglig skötsel som långsiktig planering, där frågor om renhållning, blomsterplanteringar och tillgänglighet är i fokus. Renhållningen av parker och grönområden och strategiskt placerade återvin-

ningsstationer är viktiga delar i förvaltningens miljöarbete. Årligen ges skolklasser möjlighet att hjälpa till med städningen av grönområden, ofta i ett led för att samla in pengar till klasskassan. En återkommande och mycket uppskattad aktivitet är när Kungen bjuder in Stockholms scoutkårer att tillsammans städa olika delar av parken.

Varje år planteras drygt 23 000 plantor fördelade på nästan 400 sorter. Denna mångfald utgör en viktig del i parkgestaltningen och är en inspirationskälla för andra. Planteringen skiftar i utförande varje år. I Ulriksdals slottspark handlade årets tema om växternas ursprungsland.

Energieffektivare belysning planeras

I samband med fjärrvärmearbeten på Djurgårdsvägen återställdes vägen från två till ett bilkörfält i syfte att minska fordonens hastighet. Cyklister och gående har nu möjlighet att röra sig på en generöst tilltagen grusyta. En plan för att minska volymen asfaltsytor till förmån för grusytor eller naturstytor är under utarbetande.

Under året har renovering av strandskoningar och promenadstråk utförts på Södra Djurgården för att förbättra tillgängligheten. I linje med ett beslutat belysningsprogram påbörjades en översyn och en behovsbedömning av antalet lyktstolpar. I arbetet ingår också planer på att ersätta befintliga lampor med energieffektivare lampor som en del i miljö-

arbetet. Traditionella glödlampor ska bytas ut mot lågenergilampor före utgången av 2009.

Därutöver påbörjades ett antal större och mindre projekt med inriktning på förbättringsarbeten och utveckling av Djurgården. En av de mest tongivande förändringar som är under behandling är den nya entrén vid Djurgårdsbron med ett nytt besökscentrum och en ny entré till Galärvarvsparken, Vasamuseet och Junibacken.

Bergvärmeanläggningar installeras

Byggnadsnheten förvaltar byggnader och anläggningar på Norra och Södra Djurgården samt på Fjäderholmarna. Byggnaderna har en totalyta på cirka 64 000 kvm fördelad på bostäder, kontor, verkstäder och parkbyggnader. Förvaltningsansvaret omfattar dessutom anläggningar som består av pumpstationer, ledningsnät, kajer och broar. I det aktiva miljöarbetet för att minska användningen av icke förnyelsebara bränslen har arbeten med att installera ett antal bergvärmeanläggningar fortsatt även under detta år.

Ett nytt fastighetsdatasystem har satts i drift och systemet kommer fullt utbyggt att hantera och omfatta all information om fastigheterna.

Flera byggnader har renoverats och upprustats både exteriört och interiört. Eftersom byggnaderna till största delen är klassade som kulturhistoriskt värdefulla, har så långt möjligt traditionella material och arbetsmetoder använts.

Omfattande miljösaneringsarbete utförs

Omfattande arbeten utförs vid Beckholmen, däribland reparation och tätning av stora torrdockan. Till detta kommer ett omfattande miljösaneringsarbete av förorenade massor efter tidigare varvsverksamhet längs 250 meter kaj i Beckholmsundet, ett arbete som i sin helhet bekostas av Kungl. Djurgårdens förvaltning.

Under året har arbetet med att utveckla en skötselplan för hela Nationalstadsparken fortsatt. Djurgårdsrådet, vilket har till uppgift att hantera skötselfrågor av övergripande art, är ett rådgivande organ i detta arbete. Den första delen av skötselplanen beräknas vara färdig under 2009. Arbetet med planens utveckling och integrering i Solnas och Stockholms kommuners översiktsplaner samt länsstyrelsens planer fortsätter.

Naturvård för biologisk mångfald

Inom vattenområdet har den tredje och avslutande etappen i projektet för att förbättra dagvattenhanteringen i tillflödena till Laduviken slutförts i samarbete med bland andra Stockholm vatten. Projektet har också haft som mål att tillföra värden för biologisk mångfald och rekreation. Arbetena med att restaurera Isbladskärret till en högre kvalitet har fortsatt i samarbete med Svensk våtmarksfond och Världsnaturfonden. Bland annat har kärret betats av Highland Cattle-boskap som ett led i restaureringen. Vidare har tillfällig torrläggning och

gallring av närbelägna skogsområden genomförts för att göra fågelsjöområdet attraktivare för både fåglar och besökare.

På delar av Södra och Norra Djurgården har ett antal områden med en sammanlagd yta på cirka 26 hektar betats i ett gemensamt projekt med Världsnaturfonden. Inom viltvårdsprogrammet har sedvanlig stödutfodring av fåglar och rådjur skett.

Arbete med en mountainbikebana i anslutning till Fiskartorpet har inletts i syfte att erbjuda ett konfliktfritt alternativ för mountainbikecyklister. De tre belysta motionsspår som utsattes för omfattande kabelstöld och skadegörelse har reparerats. Rekreativmätningar genomförs på Norra och Södra Djurgården för att kunna analysera förändringar.

Återkommande fritidsevenemang

Kungl. Djurgården är Stockholms stora fritids- och rekreationsområde. Genom avtal upplåts vissa platser för en rad evenemang med olika arrangörer. Till de årligen återkommande idrottsevenemangen hör bland annat Stockholm Marathon, Tjejmilen, Bellmanstafetten, Blodomloppet och Pantherloppet. Andra evenemang som lockar många besökare till Djurgården är Prins Bertil Memorial och Skärgårdsmässan. Nytt för i år var konserten "Where The Action Is" i Stora Skuggan med cirka 18 000 besökare.

Vid Ulriksdals slott arrangerade Solna stad för första gången firandet av nationaldagen. Orangeriet firade 20-årsjubileum som skulpturmuseum. Under allhelgonahelgen besöktes den traditionella höstmärknaden med parkvandringar och öppna museer av cirka 10 000 besökare. I Ulriksdals slottskapell genomfördes ett stort antal vigslar, dopgudstjänster, konfirmationer, skolavslutningar och midnattmessa.

I Hagaparken arrangerade Solna stad, Haga-Brunnsvikens vänner och Ståthållarämbetet i juni Hagadagen. Vid Fjäderholmarnas skärgårdsteater uppfördes en sommarfars och en barnföreläsning med sånger ur Astrid Lindgrens visskatt spelades under juli och augusti.

Torrdockan vid Beckholmen repareras och tätas.
Foto: Stockholms reparationsvarv.

Bokslutskommentarer Kungl. Slottsstaten

Tillströmningen av besökare till slotten har varit fortsatt god, dock kunde en viss minskning märkas i december med framförallt lägre försäljning som följd.

Resultatet har även detta år möjliggjort angelägna investeringar samt förtida lösen av lån.

De samlade intäkterna uppgick till 113,4 miljoner kronor (105,9) varav det ianspråktaga anslaget utgjorde 53,5 miljoner kronor (47,6) och intäkterna från visningsverksamheten 39,2 miljoner kronor (38,6). Totalt noterades 38 000 fler besök vid slotten där Rosersbergs slott, som tidigare bara varit öppet för beställda visningar, noterade 7 000 besökare. Försäljningen i slottsbutikerna ökade med 0,2 miljoner kronor till 8,6 miljoner kronor.

Personalkostnaderna ökade till 59,5 miljoner kronor (56,5). Den avtalsmässiga höjningen av lönerna stod för något mer än hälften av ökningen. Resterande del avser tillkommen personal för säkerhetshöjande åtgärder samt projektanställda.

Övriga driftkostnader ökade med 4,1 miljoner kronor. Satsning på ökad marknadsföring, dyrare parkentreprenader och fastighetskonsulttjänster vid Kungsgården är några förklaringar. Ett flertal projekt såsom införandet av e-faktura och bilddatabas samt inredning av nyrenoverad gästvåning är andra poster som påverkat kostnaderna. Avskrivningarna ökade med 1 miljon kronor till 4,9 miljoner kronor.

Investeringar i maskiner och immateriella tillgångar uppgick till 5,5 miljoner kronor (3,2). Investeringar i byggnader uppgick till 4,1 miljoner kronor (3,1), dessa har lånefinansierats. Under året har emellertid även lån amorterats med 5,1 miljoner kronor (4,7).

Anslagsmedel som används för investering och amortering bokförs i sin helhet som intäkt medan endast årets avskrivning påverkar kostnaderna.

I avräkningen med statsverket har anslagsmedel om 0,9 miljoner kronor kunnat föras över till 2009.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2008	2007
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	53 528	47 641
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	57 904	55 127
Intäkter av bidrag	3	915	2 373
Finansiella intäkter	4	1 064	744
Summa intäkter		113 411	105 885
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-59 503	-56 543
Kostnader för lokaler		-14	-14
Övriga driftkostnader	6	-44 625	-40 475
Finansiella kostnader		-205	-213
Avskrivningar		-4 868	-3 826
Summa kostnader		-109 215	-101 071
Verksamhetsutfall		4 196	4 814

Balansräkning

Belopp i tkr	Not	081231	071231
TILLGÅNGAR			
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Rättigheter och andra immatr. anläggningstillgångar		923	123
Summa immateriella anläggningstillgångar	7	923	123
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Byggnader, mark och annan fast egendom		11 504	7 691
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		8 209	8 287
Pågående nyanläggningar		156	0
Summa materiella anläggningstillgångar	8	19 869	15 978
FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	9	0	5 070
Långfristiga fordringar hos myndigheter	10	7 757	7 271
Summa finansiella anläggningstillgångar		7 757	12 341
VARULAGER M.M.			
Varulager och förråd	11	4 218	4 917
Summa varulager m.m.		4 218	4 917
FORDRINGAR			
Kundfordringar		1 006	1 607
Fordringar hos myndigheter		3 070	2 259
Övriga fordringar		35	32
Summa fordringar		4 111	3 898
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER			
Förtbetalda kostnader	12	1 510	1 638
Övriga upplupna intäkter		941	749
Summa periodavgränsningsposter		2 451	2 387
AVRÄKNING MED STATSVERKET			
Avräkning med statsverket	13	-911	-769
Summa avräkning med statsverket		-911	-769
KASSA OCH BANK			
Behållning räntekonto hos Riksgäldskontoret	14	7 331	7 227
Kassa och bank		17 107	11 042
Summa kassa och bank		24 438	18 269
Summa tillgångar		62 856	57 144

Belopp i tkr	Not	081231	071231
KAPITAL OCH SKULDER			
KAPITAL			
Statskapital	15	18 436	12 954
Balanserad kapitalförändring	16	20 446	20 627
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		4 196	4 814
Summa kapital		43 078	38 395
SKULDER M.M.			
Lån	17	2 199	3 147
Skulder till myndigheter		2 989	4 023
Leverantörsskulder		6 941	4 393
Övriga skulder		996	1 130
Summa skulder m.m.		13 125	12 693
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER			
Upplupna kostnader	18	5 751	5 057
Oförbrukade bidrag	19	125	351
Övriga förtbetalda intäkter		777	648
Summa periodavgränsningsposter		6 653	6 056
Summa kapital och skulder		62 856	57 144
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr						
Kungl. Hov- och Slottsstaten 90:1	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regleringsbrev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överföringsbelopp
Anslagspost 2	769	53 670	54 439	-113 860	60 332	911

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag med undantag av föreskriften i 2 kap. 4§ om resultatredovisning. I stället för resultatredovisning skall Hovstaterna lämna en berättelse över den samlade verksamheten. Verksamhetsberättelsen skall koncentreras på verksamheterna vid Ståthållarämbetet och Kungl. Husgerådskammaren.

Alla anskaffningar med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 10 tusen kronor redovisas som anläggningstillgång. På anskaffningsvärdet görs en linjär avskrivning utifrån den bedömda ekonomiska livslängden. Avskrivningen görs halvårsvis. Generell avskrivningstid är fem år. Data- och teleutrustning samt programlicenser avskrivs dock på tre år. Inköp av äldre kvalitetsmattor avskrivs på tio år. Kulturtillgångar är ej föremål för avskrivning. Ombyggnad och förbättringar av byggnader och markanläggningar avskrivs på 30 år.

Programlicenser för datasystem som införskaffats 2004 avseende åren 2005–2007 är ej redovisade som anläggningstillgångar utan återfinns på balansräkningens tillgångssida under rubriken förutbetalda kostnader för år 2007, se not 12.

Leverantörsfakturer som inkommit efter brytdagen 2009-01-12 är periodiserade som upplupna kostnader och är således ej anslagsavräknade. Leverantörsfakturer understigande 5 tusen kronor periodiseras ej.

Värderingsprinciper

Tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan. Kundfordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta. Intäkter och kostnader har periodiserats enligt god redovisningssed.

Kungsgårdens byggnader och markområden som ingår i dispositionsrätten och som förvaltas av Riksmarskalksämberet genom Ståthållarämbetet, redovisas endast med förbättringsutgifter i balansräkningen eftersom staten är fastighetsägare. Aktuella taxeringsvärden redovisas i not.

Disposition av egna medel

Egna medel har ej disponerats för innevarande år.

Sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	2008	2007
Totalt	2,69%	1,98%
Andel långtidssjuka (60 dagar eller mer)	56,51%	37,97%
Kvinnor	2,36%	2,00%
Män	3,02%	1,97%
Anställda 29 år eller yngre	4,18%	0,52%
Anställda 30 – 49 år	2,33%	2,59%
Anställda 50 år eller äldre	3,06%	1,52%

Not	Belopp i tkr	2008	2007
1 Intäkter av anslag			
Anslag enligt regleringsbrev		53 670	48 093
Ej utnyttjat anslag		-911	-769
Överfört anslag från föregående år		769	317
Summa intäkter av anslag		53 528	47 641
2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
Entré och visningsavgifter		39 190	38 588
Försäljning slottsbodar		8 601	8 422
Hyror och arrenden		3 411	3 123
Skogsbruk, uppdrag, försäljning övrigt		4 211	3 520
Reavinst vid försäljning av inventarier		614	129
Övriga intäkter		1 877	1 345
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar		57 904	55 127
3 Intäkter av bidrag			
Arealersättning, miljöstöd samt stöd för ekologisk odling		136	264
Sysselsättningsbidrag och arbetsmarknadsstöd		276	694
Bidrag till forskning om Kungl. Slottets inredningshistoria		0	100
Bidrag till konserverings- och renoveringsarbeten		0	140
Bidrag till trycksaker		170	200
Bidrag till föredragsserien Kunskapens Krona		100	
Bidrag till inköp av flygel		0	800
Övriga bidrag		233	175
Summa intäkter av bidrag		915	2 373
4 Finansiella intäkter			
Ränta Riksgäldskontoret		320	362
Ränta bank samt utdelning värdepapper		621	330
Ränta kundfordringar		2	2
Reavinst finansiella tillgångar		36	49
Valutakursvinst		85	1
Summa finansiella intäkter		1 064	744
5 Kostnader för personal			
Lön		-41 860	-39 744
Sociala avgifter		-16 270	-15 560
Periodisering av upplupen övertids-, löne- samt semesterlöneskuld		-290	-134
Övriga personalkostnader		-1 083	-1 105
Summa personalkostnader		-59 503	-56 543
6 Övriga driftkostnader			
Förklaringsposter till större förändringar			
Inredning gästväning		-814	-46
E-fakturaprojektet		-411	-39
Parkentreprenader		-5 677	-5 018
Marknadsföring		-3 686	-2 900
Inköp av varor till försäljning		-4 916	-4 268
7 Immateriella anläggningstillgångar			
Ingående anskaffningsvärde		259	192
Årets inköp		1 317	67
S:a ackumulerade anskaffningsvärden		1 576	259
Akkumulerade avskrivningar		-136	-72
Årets avskrivningar		-517	-64
S:a ackumulerade avskrivningar		-653	-136
Bokfört värde		923	123

Not	Belopp i tkr	2008	2007
8 Materiella anläggningstillgångar			
<i>Byggnader, mark och annan fast egendom</i>			
<i>Ingående anskaffningsvärde</i>		7 925	4 778
Årets anskaffningar		4 141	3 147
S:a ackumulerade anskaffningsvärden		12 066	7 925
Akkumulerade avskrivningar		-233	-38
Årets avskrivningar		-329	-195
S:a ackumulerade avskrivningar		-562	-233
<i>Maskiner, inventarier, installationer m.m.</i>			
<i>Ingående anskaffningsvärde</i>		25 774	22 726
Återförda ack. anskaffningsvärden avs. årets sålda/uttrangerade inventarier		-2 377	-730
Årets inköp		4 444	3 778
S:a ackumulerade anskaffningsvärden		27 841	25 774
Akkumulerade avskrivningar		-17 957	-15 106
Återförda ack. avskrivningar avs. årets sålda/uttrangerade inventarier		1 878	716
Årets avskrivningar		-4 022	-3 567
S:a ackumulerade avskrivningar		-20 101	-17 957
Kulturtillgångar			
Ingående anskaffningsvärde		470	470
Summa bokfört värde		19 713	15 978
Taxeringsvärde Kungsgården			
Lantbruksenhet		50 367	31 367
Hyreshus		1 752	1 752
Summa taxeringsvärde		52 119	33 119
9 Andra långfristiga värdepappersinnehav			
Hela innehavet i SEB:s Alpha short bond fund har under året sålts			
Bokfört värde SEB Alpha short bond fund 507 694,3518 andelar		0	5 070
Marknadsvärde dito		0	5 128
10 Långfristiga fordringar			
Bokfört värde Grusmedelsfonden		7 757	7 271
Marknadsvärde dito		10 510	12 708
11 Varulagret			
Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet enligt den så kallade först-in först-ut-principen respektive verkligt värde. Inkuransrisker har därvid beaktats.			
12 Förutbetalda kostnader			
Parkentreprenad		1 045	962
Bevakningstjänster		191	241
Teleabonnemang		228	136
Övriga		46	299
Summa förutbetalda kostnader		1 510	1 638
13 Avräkning med statsverket			
Anslag i räntebärande flöde			
Ingående balans		-769	-317
Redovisat mot anslag		53 528	47 641
Anslagsmedel som tillförts räntekonto		-53 670	-48 093
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde		-911	-769

Not	Belopp i tkr	2008	2007
14 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret			
Redovisningen är inte upplagd på ett sådant sätt att det framgår huruvida saldot på kontot utgörs av anslagsmedel eller avser egna intäkter.			
Behållning på räntekonto		7 331	7 227
Kortsiktigt likviditetsbehov		9 014	8 795
15 Statskapital			
Immateriella anläggningstillgångar, se not 7		923	123
Materiella anläggningstillgångar, se not 8		19 713	15 978
Låneskuld, se not 17		-2 199	-3 147
Summa statskapital		18 436	12 954
16 Balanserad kapitalförändring			
Balanserat resultat samt resultat föregående år		12 689	13 356
Bokfört värde Grusmedelsfonden, se not 10		7 757	7 271
Summa balanserad kapitalförändring		20 446	20 627
17 Lån			
Ingående låneskuld		3 147	4 740
Nyupptagna lån		4 141	3 147
Årets amorteringar		-5 089	-4 740
Låneskuld		2 199	3 147
18 Upplupna kostnader			
Upplupen övertidsskuld		284	267
Upplupen löneskuld		369	355
Upplupen semesterlöneskuld		2 631	2 436
Sociala avgifter för upplupen övertids-, löne- samt semesterlöneskuld		1 365	1 301
Övriga upplupna kostnader, (ej anslagsavräknade leverantörsfakturer)		1 102	698
Summa upplupna kostnader		5 751	5 057
19 Oförbrukade bidrag			
Återstående beviljade medel för inredning av magasinbyggnad, statligt		125	162
Sysselsättningsbidrag, statligt		0	143
Bidrag till Bernadottebiblioteket, ej statligt		0	46
Summa oförbrukade bidrag		125	351

Stockholm 18 februari 2009

Ingemar Eliasson
Riksmarskalk

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2008	2007	2006	2005	2004
Kontokredit hos Riksgäldskontoret 1)					
Beviljad	-	-	-	-	2 000
Under året maximalt utnyttjad	-	-	-	-	0
Övriga lån					
Låneskuld	2 199	3 147	4 739	-	-
Ränteintäkter					
Riksgäldskontoret	320	362	192	153	166
Bank inkl. utdelning värdepapper	621	330	270	181	305
Räntekostnader					
Övriga lån	195	208	39	-	-
Anslagskredit					
Beviljad	1 623	1 447	1 438	-	-
Utnyttjad anslagskredit	0	0	0	-	-
Arbetskraft och anställda					
Antal årsarbetskrafter	155	145	144	147	150
Driftkostnad per årsarbetskraft	672	669	680	599	624
Medeltal anställda kvinnor	79	74	68	69	78
Medeltal anställda män	76	71	76	78	72
Årets kapitalförändring	4 196	4 814	3 356	2 815	-2 223
Balanserad kapitalförändring 2)	20 446	20 627	21 606	23 069	24 278
varav Grusmedelsfonden	7 757	7 270	6 860	6 522	6 234

1) fr.o.m. 2005-01-01 har kontokrediten utgått.

2) fr.o.m. 2004-01-01 särredovisas statskapital. Detta ingick tidigare i balanserad kapitalförändring.

Revisionsberättelse

<p>Revisionsberättelse</p> <hr/> <p>Regeringen</p> <p>103 33 STOCKHOLM</p>	 RIKSREVISIONEN
	<p>Datum 2009-03-13 Dnr 32-2008-0570</p>

Revisionsberättelse för Kungl. Slottsstaten

Riksrevisionen har granskat Kungl. Slottsstatens årsredovisning, beslutad 2009-02-18, för räkenskapsåret 2008.

Kungl. Slottsstaten skall följa Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag med undantag av föreskriften i 2 kap. 4§ om resultatredovisning.

Det är Riksrevisionens ansvar att enligt god revisions sed granska Kungl. Slottsstatens årsredovisning i syfte att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. Av Lag (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m., framgår att Riksrevisionen inte skall granska i syfte att bedöma om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Revisionen har utförts enligt god revisions sed. Detta innebär att revisionen har planerats och genomförts i syfte att erhålla rimlig grund för att bedöma huruvida årsredovisningen är rättvisande. Granskningen har sålunda avsett ett urval av väsentliga transaktioner.

Genomförd revision har gett en rimlig grund för nedanstående uttalande. Årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordningen om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag, regleringsbrev och övriga regeringsbeslut för Kungl. Slottsstaten.

Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Ansvarig revisor Curt Öberg har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Christina Nordenstam har varit föredragande.

 Curt Öberg	 Christina Nordenstam
---	--

Kopia för kännedom:
Kungl. Slottsstaten

Riksrevisionen • 114 00 Stockholm • [Nybrogatan 56]
Tel 08-517 140 00 • Fax 08-5171 41 00 • www.riksrevisionen.se

1 | 1

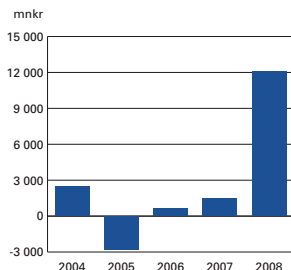

Bokslutskommentarer

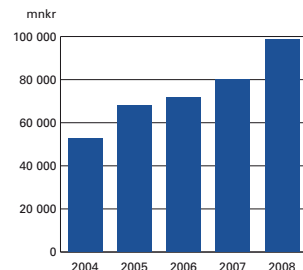
Årets resultat uppgick till +12,1 miljoner kronor (+1,5). De totala intäkterna ökade under året med 18,5 miljoner kronor till 98,6 miljoner kronor. De ingående arrendeintäkterna ökade med 7,2 miljoner kronor beroende på omförhandlade arrendekontrakt samt nya upplåtelser för Norra Länken. Djurgårdsfonden har bidragit med 12 miljoner kronor för att täcka kostnader för sanering och upprustning av Djurgårdsvarvet.

Förhandlingarna med Länsstyrelsen/Naturvårdsverket fortskrider angående saneringen av Beckholmen. Innan ett avgörande beslut i saneringsuppdraget kan fattas krävs ytterligare analyser.

Kungl. Djurgårdens Förvaltning
Resultatutveckling 2004-2008

Kungl. Djurgårdens Förvaltning
Omsättningsutveckling 2004-2008

Balansräkning

Belopp i tkr	Not	08-12-31	07-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar	5		
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner och inventarier	4	3 869	3 100
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	6	57 730	68 472
Summa anläggningstillgångar		61 599	71 572
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		14 169	14 504
Övriga fordringar		5 589	3 556
Förtbetalda kostnader och upplupna intäkter	7	2 068	3 206
Summa kortfristiga fordringar		21 825	21 266
Kortfristiga placeringar	8	4 056	3 938
Kassa och bank		28 669	17 804
Summa omsättningstillgångar		54 551	43 008
SUMMA TILLGÅNGAR		116 150	114 579

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2008	2007
Intäkter			
Hyses- och arrendeintäkter		67 946	58 045
Övriga rörelseintäkter	1	30 626	22 047
		98 572	80 092
Rörelsens kostnader			
Fastighetskostnader	2	-55 529	-49 774
Övriga externa kostnader		-13 854	-14 327
Personalkostnader	3	-16 171	-15 855
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	4	-1 700	-1 254
		-87 254	-81 210
Rörelseresultat		11 317	-1 118
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter/utdelning		771	2 588
Räntekostnader/kursförluster		-2	-6
		769	2 582
Årets resultat		12 086	1 464

Belopp i tkr	Not	08-12-31	07-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Fondkapital	6	57 730	68 472
Balanserade medel		16 255	14 791
Årets resultat		12 086	1 464
Summa eget kapital		86 071	84 727
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		8 835	8 881
Övriga skulder		517	882
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9	20 726	20 089
Summa kortfristiga skulder		30 079	29 852
S:A EGET KAPITAL OCH SKULDER		116 150	114 579
Ställda panter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser	10		Inga

Noter med redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Årsredovisningslagen. Belopp i tusen kronor om inget annat anges.

Värderingsprinciper

Tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan. Kundfordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta. Förbättringskostnader på byggnader och markanläggningar kostnadsförs direkt.

Sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	2008	2007
Total sjukfrånvaro	3,29	6,81
Andel långtidssjuka (60 dagar eller mer)	55,8	63,32
Kvinnor	2,49	8,72
Män	3,67	5,81
Anställda 30 - 49 år	1,60	1,65
Anställda 50 år -	4,23	9,46

Not Belopp i tkr	2008	2007
------------------	------	------

1 Övriga rörelseintäkter

Uttag från Djurgårdsfonden enl regeringsbeslut för upprustning av Djurgårdsvarvet	12 000	
Ers N:a Länken flyttad från Jämförelsest. poster		4 000

2 Långsiktiga investeringar

I fastighetskostnader ingår långsiktiga investeringar		
Borgenområdet	1 800	
Galärvarvsdockan Beckholmen	1 625	
Djurgårdsvarvet	7 500	6 903
Bergvärmeanläggningar	712	1 130

3 Anställda och personalkostnader

Antal årsarbeten	38	40
Varav män	66%	65%

Löner och sociala kostnader

Lön	10 319	10 209
Sociala kostnader	3 523	3 461
Pensionskostnader	1 486	1 497

4 Maskiner och inventarier

Avskrivningarna enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden och beräknad ekonomisk livslängd på 5 år		
	08-12-31	07-12-31

Ingående anskaffningsvärden	11 148	12 592
Nyanskaffningar	2 469	752
Avyttringar	-309	-2 196
Summa anskaffningsvärden	13 308	11 148
Ingående avskrivningar	-8048	-8 990
Återförda avskrivningar på avyttringar	309	2 196
Årets avskrivning	-1700	-1 254
Akkumulerade avskrivningar	-9 439	-8 048
Bokfört värde	3 869	3 100

5 Fastighetstaxeringsvärden

Kungl. Djurgårdens förvaltning förfogar enligt den Kungliga dispositionsrätten över fastigheter på norra och södra Djurgården.

Taxeringsvärde

Småhus/tomt för småhus	280 987	280 987
Hyreshus bostäder/tomt för hyreshus	161 395	161 395
Hyreshus lokaler	82 513	82 513
Industri/elproduktionsenhet	5 473	5 473
	530 368	530 368

6 Långfristiga värdepappersinnehav		
Kungl. Djurgårdens förvaltnings fonders nettotillgångar enligt förvaltarens, Kammarkollegiet, bokslut.		
Särskilda pensionsmedel	21 882	20 528
Djurgårdsfonden	35 848	47 943
Bokfört värde	57 730	68 471
Marknadsvärde	63 708	89 013

Not 7 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Förutbetalda försäkringar	587	591
Övriga förutbetalda kostnader	271	60
Upplupen utdelning fonder		1 790
Upplupna bränsleintäkter från hyresgäster	1 005	592
Övriga upplupna intäkter	205	173
	2 068	3 206

8 Kortfristiga placeringar

Institutionella fonder	4 056	3 938
Nedskrivning gjordes 2006 med 155 tkr		
Bokfört värde	4 056	3 938
Marknadsvärde	4 191	4 001

9 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Fakturerade hyror och arrenden avseende nästkommande år	19 475	18 875
Övriga poster	1 251	1 214
	20 726	20 089

10 Ansvarsförbindelser

Kungl. Djurgårdens förvaltning har huvudmannskapet för sanering av Beckholmen. Förhandlingar med Länsstyrelsen/Naturvårdsverket pågår angående bl a tidpunkt, omfattning, metoder och KDF:s andel av kostnaderna. Enligt lagstiftning kan andelen bli högst 10% inklusive eget arbete.

Stockholm den 23 februari 2009

Ingemar Eliasson
Riksmarskalk

Revisionsberättelse

Revisionsberättelse

RIKSREVISIONEN

Regeringen

Datum 2009-03-13

Dnr 32-2008-0569

103 33 STOCKHOLM

Revisionsberättelse för Kungl. Djurgårdens förvaltning

Rikskrevisionen har granskat Kungl. Djurgårdens förvaltnings årsredovisning, beslutad 2009-02-23, för räkenskapsåret 2008.

Det är Rikskrevisionens ansvar att enligt god revisionssed granska Kungl. Djurgårdens förvaltnings årsredovisning i syfte att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. Av Lag (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m., framgår att Rikskrevisionen inte skall granska i syfte att bedöma om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Revisionen har utförts enligt god revisionssed. Detta innebär att revisionen har planerats och genomförts i syfte att erhålla rimlig grund för att bedöma huruvida årsredovisningen är rättvisande. Granskningen har sålunda avsett ett urval av väsentliga transaktioner.

Genomförd revision har gett en rimlig grund för nedanstående uttalande.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslag (1995:1554).

Rikskrevisionen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Ansvarig revisor Curt Öberg har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Christina Nordenstam har varit föredragande.

Curt Öberg

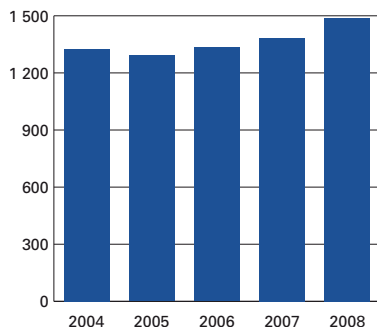
Christina Nordenstam

Kopia för kännedom:

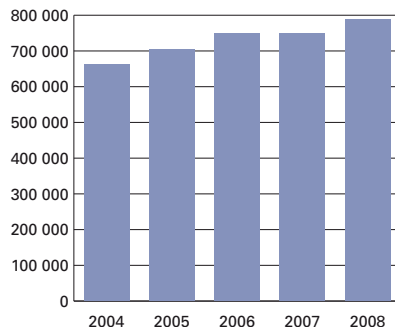
Kungl. Djurgårdens förvaltning

Diagramöversikt

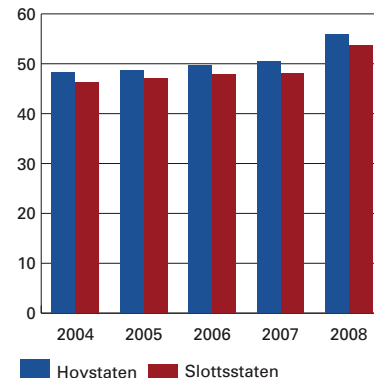
Antal förfrågningar om kungligt deltagande 2004-2008

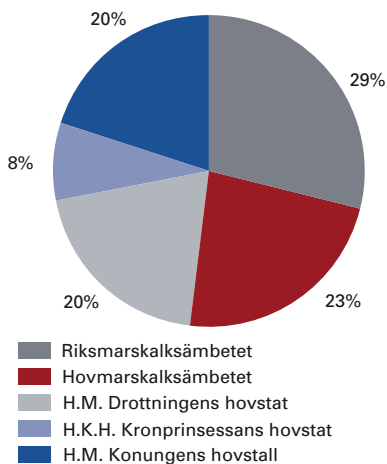
Antal besök vid de Kungl. slotten 2004-2008

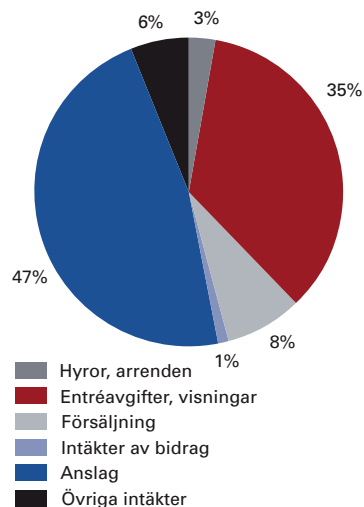
Anslagsutveckling 2004-2008

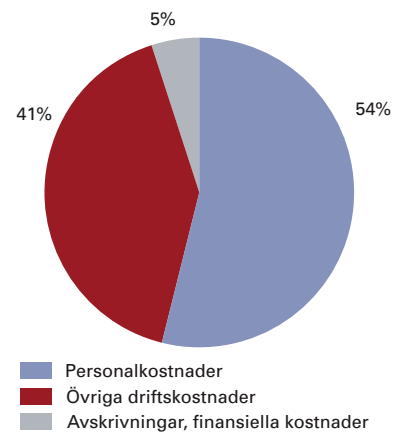
Användning av medel inom Hovstaten

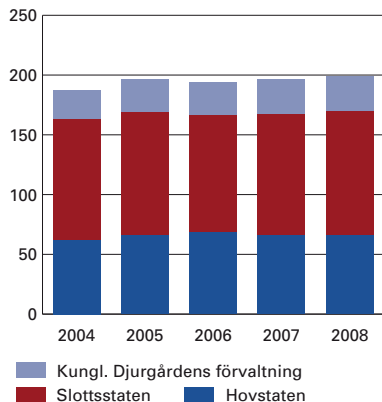
Intäktsfördelning, Slottsstaten

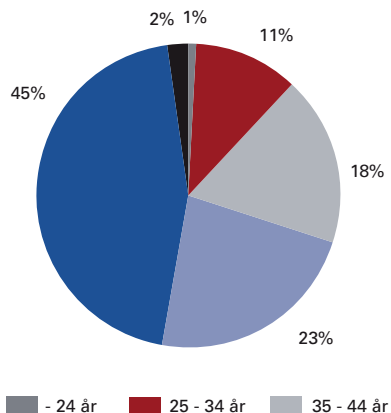
Kostnadsfördelning, Slottsstaten

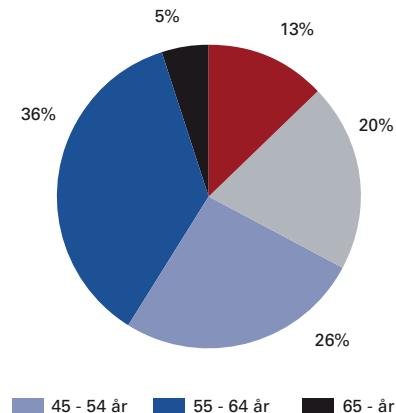
Antal tillsvidareanställda omräknade till heltidstjänster

Åldersfördelning kvinnor

Åldersfördelning män

Svenska intressen främjas vid statsbesök

Varje statsbesök har en tydlig ändamålsbeskrivning från regeringen och syftar bland annat till ett ökat handels- och kulturutbyte mellan länder. Statsbesöken lägger grunden till personliga relationer mellan statschefer och deras delegationer på politisk, ekonomisk och kulturell nivå. Under 2008 genomförde Kungaparet fem statsbesök. Kronprinsessan Victoria tog emot samtliga gästande statschefer på Arlanda och deltog i flera programpunkter.

Inkommande statsbesök

Utöver de generella programpunkterna, som bland annat innefattar statsceremoniellt mottagande med hästkortege genom Stockholms centrum och hedersvakt på Inre borggården, utbyte av officiella gåvor, galamiddag och efterföljande svarsmiddag,

genomförs ett omfattande besöksprogram i enlighet med den gästande statschefens önskemål och de bilaterala intressen som finns. Drottningen och gästande statschefs make/maka har många egna programpunkter.

Kungafamiljen med Rumäniens president Traian Basescu och presidentfrun Maria Basescu vid middag på Kungl. Slottet. Foto: Leif R Jansson/Scanpix.

Statsbesök från Rumänien 11–12 mars

I programmet för president Traian Basescu med maka ingick på politisk nivå bland annat möte med riksdagens talman Per Westerberg och statsminister Fredrik Reinfeldt. Ett svenskrumänskt företagsforum invigdes vid World Trade Center där presidenten mötte representanter för svenskt näringsliv. Besök gjordes vid Vattenfall. Presidenten höll även ett tal på utrikespolitiska institutet om Rumänien och Svartahavsregionen.

Drottningens och fru Basescus program var framför allt inriktat på barn, ungdom och kultur, med besök på Manilaskolan, Fryshuset och Prins Eugens Waldemarsudde. Besök gjordes även vid H.M. Konungens hovstall.

Kronprinsessan Victoria och prinsessan Madeleine tar emot storhertigparet Henri och Maria Teresa från Luxemburg på Arlanda. Foto: Anders Wiklund/Scanpix.

Statsbesök från Luxemburg 15–17 april

Storhertig Henri av Luxemburg mötte riksdagens talman Per Westerberg och näringsminister Maud Olofsson. Exportrådet arrangerade ett morgonmöte med representanter från svenskt näringsliv. Besök gjordes även vid Vasamuseet, Venskapsakademien och Gustav III:s paviljong i Hagaparken. Kungaparet och Storhertigparet besökte bland annat Tallbohovsskolan i Järfälla. I programmet ingick även en presentation av Mentor.

Sista dagen hade fokus på biogasteknik och innovationsföretag, då Kungaparet, Kronprinsessan och Storhertigparet färdades med biogaståg till Linköping. Besök gjordes vid Mjärdevi Science Park, som har 230 företag med 5 800 anställda, och vid Saab AB. Finansmarknadsminister Mats Odell deltog också vid besöket.

Greklands president Karolos Papoulias inspekterade Honnörskompaniet tillsammans med Kungen, på Kungl. Slottet i Stockholm. Foto: Henrik Montgomery/Scanpix.

Statsbesök från Grekland 20–22 maj

President Karolos Papoulias mötte riksdagens talman Per Westerberg och statsminister Fredrik Reinfeldt. Under första dagen besöktes även Svenska Akademin och Nobelmuseet. I programmet ingick ett näringslivsseminarium arrangerat av Exportrådet och grekiska ambassaden. Besök gjordes i Hammarby sjöstad som en miljövänlig stadsdel där information

gavs om återvinningssystem, bilpooler och miljöteknik. Presidenten invigde en grekisk utställning vid Prins Eugens Waldemarsudde. Tredje dagen tillbringades i Göteborg, bland annat på Volvo Group och Röhsska museet. Här deltog även EU-minister Cecilia Malmström.

Utgående statsbesök

Utöver de statsceremoniella arrangemangen, följer de utgående statsbesöken i stort sett samma mönster som de ingående statsbesöken. Kungaparet följs av en brett sammansatt delegation

med representanter för regering, näringsliv, kultur med mera. Besöksprogrammen är upplagda i enlighet med svenska önskemål och de bilaterala intressen som ska diskuteras.

Kungaparet tas emot av det portugisiska presidentparet Anibal Cavaco Silva och fru Maria Cavaco Silva på Praça do Império i Lissabon. Foto: Leif R Jansson/Scanpix.

*Kungaparet vinkar från balkongen på stads-
huset i den lilla staden Évora. Foto: Leif R
Jansson/Scanpix.*

Statsbesök till Portugal 5–7 maj

Kungaparets statsbesök i Portugal skedde tillsammans med miljöminister Andreas Carlgren och migrationsminister Tobias Billström som regeringens representanter. Kungaparet togs emot av president Anibal Cavaco Silva med maka. Möte skedde med parlamentets talman och företrädare för de politiska partierna. Vid det statliga forskningsinstitutet INETI, visades exempel på hur förnyelsebar energi kan integreras i byggnader. Kungen fick information om portugisisk ekonomi och bilaterala affärsintressen samt deltog i ett seminarium om

förnyelsebar energi. En solcellsfabrik ingick också i besöksprogrammet. Inom kulturområdet besöktes klostret Mosteiro dos Jeronimos, som finns på UNESCO:s världsarvslista, katedralen i Evora och landskapet Alentejo. Ett besök vid den stora Alqueradammen stod också på programmet.

Bland punkterna i Drottningens program ingick besök vid ett barnhem och ett center för immigrationsfrågor tillsammans med migrationsministern.

Kungaparet på besök i Gammalsvenskby (Zimjivka) i södra Ukraina. Foto: Henrik Montgomery/Scanpix.

Statsbesök till Ukraina 30 september–3 oktober

Vid Kungaparets statsbesök i Ukraina deltog från regeringens sida utrikesminister Carl Bildt och justitieminister Beatrice Ask. Kungaparet togs emot av president Viktor Jusjtjenko med maka. I programmet ingick ett möte med parlamentets talman och premiärminister Julia Timosjenko. De svensk-ukrainska näringslivskontakterna manifesterades bland annat genom ett affärsseminarium. Besök gjordes vid Antonov flygplansfabrik och det framgångsrika livsmedelsföretaget Chumak, som startades av svenska investerare.

Drottningen besökte ett dagcenter för HIV-smittade mammor och deras barn, ett av Childhoods projekt.

Kungaparet mötte svenskättlingar vid ett uppskattat besök i Gammalsvenskby. Den sista dagen reste delegationen till Krim med ett besök vid Alupka-palatset där Jaltakonferensen genomfördes i andra världskrigets slutskede 1945.

Traditionella ceremonier bevaras i modern tid

Den svenska monarkin grundar sig på mer än tusenåriga traditioner. En del av dessa traditioner och ceremonier brukas även i modern tid. Till de ceremoniella uppgifterna för statschefen hör de högtidliga audienserna, då Kungen ackrediterar utländska ambassadörer. En viktig del i bevarandet och utvecklandet av traditioner har det Kungl. Hushållet, som förbereder och genomför mottagningar, luncher, middagar och banketter vid Kungaparets representation.

Audienser med anor från Gustav III:s tid

I Kungens uppgifter ingår att vid en så kallad högtidlig audiens på Kungl. Slottet ta emot kreditivbrev från nya ambassadörer i Sverige. Audienserna följer en ceremoniell tradition med anor från Gustav III:s tid. Vid audienser bjuder Kungen den nye ambassadören att, tillsammans med en introduktör från Utrikesdepartementet, färdas med häst och galavagn till Kungl. Slottet där ambassadören tas emot av en musikkår och sedan åtföljd av kammarherrar går upp för slottstrappan, där drabanter står uppställda. Man hälsar på den svenska flaggan och ambassadören förs sedan genom flera salar och presenteras för en rad olika hovfunktionärer. Slutligen leds ambassadören av förste hovmarskalken till audiensrummet – det så kallade Åttkantiga kabinettet – där Kungen tar emot för ett enskilt samtal under 20 minuter.

Ceremoni med minnesvärt intryck

Vid audiensen överlämnar ambassadören en fullmakt, kreditivbrevet, från sitt lands statschef till Kungen. Samtidigt brukar också ett så kallat rappellbrev lämnas, som bekräftar att den avgående ambassadören slutat sin tjänst. Många ambassadörer vittnar om att denna ceremoni gör ett stort och minnesvärt intryck.

Traditionell representationsmiddag

Kungaparet håller sedan löpande kontakt med den diplomatiska kåren till exempel genom att några gånger om året bjuda in tio till tolv nya ambassadörspare till en diplomatmottagning på slottet. Efter ett par års tjänstgöring i Sverige blir också ambassadörsparen inbjudna till en traditionell representationsmiddag. Vid statsbesök från ambassadörens hemland deltar självfallet ambassadören i besöksprogrammet och i galamiddagen på Kungl. Slottet. När en ambassadör lämnar sin tjänst tar Kungen emot vid en avskedsaudiens. Vid detta tillfälle kan utbyte av ordnar ske, om länderna avtalat om detta. Den avgående ambassadören får också ett fotografi av Kungaparet som gåva.

Kungen mottog under året 34 utländska ambassadörer vid högtidliga audienser. 10 ambassadörer mottogs i avskedsaudienser i samband med att de avslutade sin stationering i Sverige. På motsvarande sätt ackrediterar Kungen svenska ambassadörer för tjänstgöring i annat land.

Unika titlar och funktioner

Kungl. Hushållets medarbetare bevarar många traditioner vid det svenska hovet. Här arbetar bland annat hovfurirer, taffeltäckare, hovlakejer, kammarjungfrur, köksmästare och kockar. Det Kungl. Hushållet deltar i förberedelser och genomförande av Kungaparets officiella representation i form av mottagningar, luncher, middagar samt banketter på Kungl. Slottet och utomlands i samband med statsbesök. Vid utgående statsbesök medtas även porslin, silver och linne för att ge svarsmiddagen en kunglig inramning.

Omfattande arbete för högsta kvalitet

Ett omfattande arbete läggs på att bevara och utveckla de traditioner som är förknippade med den kungliga representationen, inte minst genom dukning och smakfulla blomsterarrangemang. Hög kvalitet vid matlagning och servering är också kännetecknande för hovets representation. I samråd med Kungaparet fastställs menyer, dekorationer och placering. Under 2008 har hushållet serverat cirka 3 100 (2 900) personer på Kungl. Slottet och under statsbesök utomlands.

Medaljförläggningar den 28 januari 2008

Foto: Anders Wiklund/Scantpix

Kapellmästare Anders Berglund tilldelades H.M. Konungens medalj i 8:e storleken. På bild tillsammans med hustrun Christel.

Professor Sture Linnér tilldelades serafimermedaljen av Kungen.

Ambassadör Christer Asp, rikskriminalpolis Stig Edqvist och ambassadör Jonas Hafström tilldelades medaljer i 8:e storleken i serafimerordens band.

SERAFIMERMEDALJEN

Professor **Sture Linnér**. För synnerligen samhällsgagnande gärningar, nationellt och internationellt.

H.M. KONUNGENS MEDALJ

12:E STORLEKEN I SERAFIMERORDENS BAND

Fv landshövding **Lorentz Andersson**. För framstående samhällsinsatser.

Landshövding **Göte Bernhardsson**. För mångåriga och betydelsefulla insatser på skilda områden inom svensk statsförvaltning.

Fd vice statsminister **Lena Hjelm-Wallén**. För en framstående politikergärning.

Professor **Bo Hultdt**. För framstående insatser inom säkerhetspolitik och krigsvetenskapens område.

Rektorn, professor **Göran Sandberg**. För betydelsefulla insatser för utbildning och forskning.

Rektorn, professor **Harriet Wallberg Henriks-son**. För framstående insatser för medicinsk utbildning och forskning.

12:E STORLEKEN I HÖGBLÅTT BAND

Direktör **Robert Weil**. För viktiga insatser för samarbetet mellan judisk och svensk kultur.

8:E STORLEKEN I SERAFIMERORDENS BAND

Ambassadör **Christer Asp**. För förtjänstfulla insatser i samband med tsunamin i Thailand.

Professor **Görel Cavalli Björkman**. För betydelsefulla insatser för svenskt kulturliv.

Rikskriminalpolis **Stig Edqvist**. För förtjänstfulla insatser i samband med tsunamin i Thailand.

Operachefen, professor **Claes Fellbom**. För betydelsefulla insatser som grundare av och chef för Folkoperan.

Chefredaktören, professor **Björn Fjæstad**. För mångåriga betydelsefulla insatser för svensk forskning främst som chefredaktör för tidskriften *Forskning och Framsteg*.

Professor **Astrid Gräslund**. För betydelsefulla insatser för svensk forskning bl.a. som sekreterare i Kungl. Vetenskapsakademiens nobelkommitté.

Ambassadör **Jonas Hafström**. För förtjänstfulla insatser i samband med tsunamin i Thailand.

Överintendent **Christina Hallman**. För betydelsefulla insatser för kulturliv.

Professor em **Tomas Hökfelt**. För betydelsefulla insatser för svensk medicinsk forskning.

F kulturintendenten **Kersti Jobs Björklöf**. För betydelsefulla insatser för svenskt kulturliv.

Informationsdirektör **Lottie Knutson**. För förtjänstfulla insatser i samband med tsunamin i Thailand.

Musikchefen, professor **Kerstin Nerbe**. För betydelsefulla insatser grundare av och musikalisk ledare vid Folkoperan.

Docent **Sune Persson**. För värdefulla insatser för att sprida kännedom om konflikterna i mellanöstern.

Journalisten **Ewonne Winblad**. För förtjänstfulla insatser inom svenskt samhällsliv.

MEDALJEN LITTERIS ET ARTIBUS

Skådespelerskan **Malin Ek**. För framstående konstnärliga insatser som skådespelare.

Författaren **Carl-Göran Ekerwald**. För framstående konstnärliga och folkbildande insatser som författare.

Författaren och kompositören **Alf Hambe**. För framstående konstnärliga insatser som författare och viskompositör.

Professor **Anders Loguin**. För betydelsefulla insatser inom slagverksmusiken och i Kroumataensemblen.

Regissören **Lars Norén**. För konstnärliga insatser som dramatiker och regissör.

H.M. KONUNGENS MEDALJ

8:E STORLEKEN I HÖGBLÅTT BAND

Kapellmästare **Anders Berglund**. För mångåriga och mycket uppskattade insatser som musiker, dirigent och underhållningsartist.

Generalsekreterare **Lena Holm**. För mångåriga förtjänstfulla insatser för Riksförbundet Majblomman.

Arkitekt **Lillemor Husberg**. För mångårigt förtjänstfullt arbete bl.a. som skapare av äldreboendet Vigs Ångar.

Sångerskan **Lena Maria Klingvall**. För framstående gärning som artist och idrottskvinna samt som förebild för människor med handikapp inom och utom Sverige.

Ordföranden i Kronprinsessan Margaretas arbetsnämnd för de synskadade **Barbro Öhrn**. För mångåriga ideella insatser inom handikappidrotten.

Hovkamrer **Kerstin Gustafsson**. För förtjänstfulla insatser vid Riksmarskalksämnet ekonomiafdelning.

Telefonist **Birgit Kåld**. För förtjänstfulla insatser vid Ståthållarämbetet.

Telefonist **Barbro Lennartsson**. För förtjänstfulla insatser vid Ståthållarämbetet.

Medaljförläggningar den 6 juni 2008

H.M. KONUNGENS MEDALJ

12:E STORLEKEN MED KEDJA

Fd regeringsrådet **Hans Ragnemalm**. För framstående insatser för det svenska rättssamhället.

12:E STORLEKEN I SERAFIMERORDENS BAND

Rektorn, professor **Pam Fredman**. För betydelsefulla insatser för högre utbildning och forskning.

Rector Magnificus professor **Anders Hallberg**. För betydelsefulla insatser för högre utbildning och forskning.

Professor **Lars-Olof Kallings**. För framstående nationella och internationella insatser på epidemiologins område.

Rektor **Karin Markides**. För betydelsefulla insatser för teknisk utbildning och forskning.

Riksbibliotekarie **Gunnar Sahlin**. För framstående kulturella insatser på biblioteksområdet.

Ek dr hc **Björn Savén**. För framstående insatser för svenskt näringsliv.

Vice ordförande **Margot Wallström**. För mångåriga betydelsefulla insatser inom svensk och europeisk politik.

Biskop **Claes-Bertil Ytterberg**. För mångåriga framstående insatser för Svenska kyrkan.

12:E STORLEKEN I HÖGBLÅTT BAND

Generalsekreterare **Gunilla von Arbin**. För mångåriga värdefulla insatser för World Childhood Foundation.

Fd statsrådet **Bengt Göransson**. För outtröttliga insatser för en fördjupad kultursyn och för att sprida och debattera kultur i vidaste mening.

Generalsekreterare **Charlotte Petri Gornitzka**. För betydelsefulla insatser för främjande av barns rättigheter.

8:E STORLEKEN I SERAFIMERORDENS BAND

Honorär generalkonsul **Torvald Colliander**. För värdefulla och mångsidiga insatser för Svenska kyrkan i London och som svensk generalkonsul i Storbritannien och Skottland.

Regissör **Kjell Grede**. För betydelsefulla insatser som regissör och rektor för Dramatiska institutet.

Professor **Gunnar von Heijne**. För betydelsefulla insatser för svensk forskning bl.a. som ordförande i Kungl. Vetenskapsakademiens nobelkommitté.

Skådespelaren **Helge Skoog**. För framstående konstnärliga insatser som skådespelare och som chef för Klara Soppsteater.

Hovsångerskan **Birgitta Svendén**. För betydelsefulla insatser som hovsångerska och rektor för Operahögskolan.

8:E STORLEKEN I HÖGBLÅTT BAND

Artisten **Magnus Härenstam**. För mångåriga och mycket uppskattade insatser som artist.

Musikern **Ingvar Karlsson**. För mångåriga och mycket uppskattade insatser som musiker.

Musikern **Sven-Erik Magnusson**. För mångåriga och mycket uppskattade insatser som musiker.

Artisten **Björn Skifs**. För mångåriga och mycket uppskattade insatser som musiker, sångare, skådespelare, kompositör och författare.

MEDALJEN LITTERIS ET ARTIBUS

Författaren **Gunnar Harding**. För framstående konstnärliga insatser som författare.

Skådespelerskan **Inga Landgré**. För framstående konstnärliga insatser som skådespelare.

Hovsångerskan **Anita Soldh-Forsström**. För framstående konstnärliga insatser som operasångerska.

Hovsångerskan **Nina Stemme**. För framstående konstnärliga insatser som operasångerska.

Skådespelaren **Ivar Wiklander**. För framstående konstnärliga insatser som skådespelare.

HM KONUNGENS MEDALJ TILL DEM SOM TJÄNAT HOVSTATERNA

8:E STORLEKEN I SERAFIMERORDENS BAND

Förvaltare **Rolf Karlsson**. För förtjänstfulla insatser som statens fastighetsförvaltare vid Drottningholms slott.

Departementsrådet **Astrid Nensén-Uggla**. För förtjänstfulla insatser för Kungl. Hovstaternas budget.

8:E STORLEKEN I HÖGBLÅTT BAND

Ingenjör **Hans Köster**. För förtjänstfulla insatser som medlem i revisionsrådet för D. Maria Amelia Stiftelsen i Funchal.

Drifttekniker **Åke Olsson**. För förtjänstfulla insatser som facklig ordförande för SEKO vid Kungl. Hovstaterna.

8:E STORLEKEN I SILVER I HÖGBLÅTT BAND (extra servitörer i 25 år)

Herr **Lars Göran Göransson**. För 25 års tjänstgöring som extra servitör.

Herr **Lars Jacobsson**. För 25 års tjänstgöring som extra servitör.

FÖR LÅNG OCH TROGEN TJÄNST

Hovkamrer **Leena Öhman**. För lång och trogen tjänst på Riksmarskalksämberet.

Foto: Anders Wiklund/Scampix

Biskop Claes-Bertil Ytterberg fick H.M. Konungens medalj i 12:e storleken i serafimerordens band.

Artisten Björn Skifs mottog H.M. Konungens medalj i 8:e storleken med högblått band. På bild tillsammans med sin hustru.

EU-kommissionens förste vice ordförande Margot Wallström fick H.M. Konungens medalj i 12:e storleken i serafimerordens band.

Utdrag ur Kungafamiljens officiella program året 2008

Här följer en sammanställning av Kungafamiljens officiella program. Utöver dessa programpunkter tillkommer audienser, företräden, interna sammanträden och privata besök.

Kungen

Drottningen

Kungaparet

Kronprinsessan

Prins Carl Philip

Prinsessan Madeleine

JANUARI		
Ti 8	Avskedsaudiens för Dominikanska Republikens ambassadör H.E. Mrs Abigail Mejia-Ricart, Kungl. Slottet	
	Intervju: Demensvård, redaktör Helena Kämpfe Fredén	
On 9	Företräde för representanter från Kungl. Vetenskapsakademien om Internationella Året för Planeten Jorden, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid inrättandehögtid på Försvarshögskolan, Stockholm	
To 10	Företräde för generalsekreterare Gunilla von Arbin och ställföreträdande generalsekreterare Mats Agurén, World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
Må 14	Intervju: Demensförbundets bilaga i Svenska dagbladet, redaktör Helena Kämpfe Fredén	
Ti 15	Företräde för Renee Lundholm, chef för Svenska handelskammaren i New York, Kungl. Slottet	
	Statsrådslunch för justitieminister Beatrice Ask, Kungl. Slottet	
On 16	Besök på Röda Korsets äldreboende Körsbärsgården, Stockholm	
	Företräde för utrikesminister Carl Bildt, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid föredraget Drottningläsning med professor Ebba Witt-Brattström, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid den svenska galapremiären av filmen Tali-Ihantala, Stockholm	
Må 21	Företräde för socialminister Göran Hägglund och generalsekreterare Helena Karlén, ECPAT, Kungl. Slottet	
	Konselj, Kungl. Slottet	
	Företräde för tillträdande preses i Kungl. Skogs- och lantbruksakademien professor Sara von Arnold, Kungl. Slottet	
Ti 22	Närvaro vid Klimatgalan Leve klotet samt utdelning av Göteborgspriset, Scandinavium, Göteborg	

	Närvaro vid möte med Världsnaturfonden WWF, Stockholm	
On 23	Utdelning av utmärkelsen Svensk Kvalitet till AFA Försäkring, Stockholm	
	Stipendieutdelning i Drottning Silvias Jubileumsfond för Forskning om Barn och Handikapp, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid föreställningen Vildanden, Stadsteatern, Stockholm	
To 24	Broschutdelning till undersköterskor på Silviahemmet, Stockholm	
	Intervju: Tidskriften Äldre i Centrum, Silviahemmet	
	Företräde för representanter från Hjärnfonden, Kungl. Slottet	
	Representationsmiddag, Kungl. Slottet	
Fr 25	Närvaro vid nationellt möte för kvinnliga geriatriker, Stockholm	
Må 28	Företräde för Lena Lindén, Nordens Ark, Kungl. Slottet	
	Närvaro och prisutdelning vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens högtidssammankomst med efterföljande middag i Stadshuset, Stockholm	
Ti 29	Företräde för utrikesrådet Björn Lyrvall inför Högtidliga audienser, Kungl. Slottet	
	Lunch för landshövding Göte Bernhardsson med fru, Kungl. Slottet	
	Utdelning av H.M. Konungens medalj, Kungl. Slottet	
	Utdelande av Georg och Eva Kleins Pris, Nobelforum, Karolinska Institutet, Stockholm	
To 31	Närvaro vid start av distansutbildning för sjuksköterskor på Silviahemmet, Stockholm	
	Högtidliga audienser: Dominikanska Republiken, Malaysia, Sri Lanka och Madagaskar, Kungl. Slottet	
	Intervju för handbok om Alzheimers och andra demenssjukdomar, Silviahemmet, Stockholm	

FEBRUARI		
Sö 3	Närvaro vid välgörenhetsevenemang med Gundua Foundation, Berns salonger, Stockholm	
Ti 5	Direktionsmöte i H.M. Konungens Jaktklubb,	
	Invigning av Nya Bromma gymnasium, Bromma	
On 6	Närvaro vid seminariet Åldrandet och Äldrevård, Äldreforskningens hus, Stockholm	
To 7/2- Lö 9/2	Invigning av Uddeholm Swedish Rally, Värmland	
Fr 8	Invigning av Akademiska universitetssjukhusets 300-årsjubileum och framtids-symposium, Uppsala	
Sö 10	Närvaro vid manifestationen Stoppa Gatuvåldet, Stadshuset, Stockholm	
Ti 12	Statsrådslunch för utrikesminister Carl Bildt, Kungl. Slottet	
On 13- To 14	Närvaro vid VM i skidskytte, Östersund	
To 14	Närvaro vid seminariet Silviahemmets Stora Inspirationsdag, Folkets Hus, Stockholm	
	Lunch för H.E. José Manuel Barroso, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Johanniterordens välgörenhetsmiddag, Grand Hôtel, Stockholm	
To 14	Invigning av Prins Carl Philips fotoutställning "En glimt av Paradiset", på biennalen i Liège, Belgien	
Fr 15	Executive Committee Meeting, World Childhood Foundation, Stockholm	
	Företrädare för Elisabeth Wallenius och Kristina Gustafsson Bonnier, Riksförbundet Sällsynta Diagnoser, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid invigning av Svenskt Demenscentrum, Stockholm	
Må 18	Utdelning av utmärkelsen Svensk Mjölks guldmedalj, Stockholm	
	Företrädare för direktör Jörgen Haglind, Mentor Sverige, Stockholm slott	
	Närvaro vid en jubileumsföreställning med anledning av Kungl. Dramatiska teaterns 100-årsjubileum, Dramaten, Stockholm	
Må 18 – Ti 19	Invigning av Alexander Roslin-utställningen i Versailles, Paris, Frankrike	
Ti 19	Avskedsaudiens för Kinas ambassadör H.E. Mr Lu Fengding, Kungl. Slottet	
On 20 – Sö 24	Närvaro vid möte med Baden-Powell Fellows, Saudiarabien	
To 21	Styrelsesammanträde i World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
Ti 26	Närvaro vid Sametingets Plenum i Riksdags-huset, Stockholm	
On 27	Avskedsaudiens för Guatemalas ambassadör H.E. Mrs Susana Barrios Betranene, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Royal Palace Sprint, Kungl. Slottet	

Fr 29	Intervju för tidningen Scanorama, Kungl. Slottet	
	Intervju för Brian Williams från NBC News, Kungl. Slottet	
	Utdelning av stipendium vid Riksförbundet Sällsynta Diagnosers 10-årsjubileum, Nalen, Stockholm	

MARS		
Må 3	Närvaro vid föredrag av författaren Dag Öhrlund över ämnet Barn och Internet, Kungl. Slottet	
Må 3 – Ti 4	Besök i Västmanland (invigning av konsertlokal i Sala Silvergruva)	
Ti 4	Företrädare för utrikesrådet Björn Lyrvall för information inför Utrikesnämnd, Kungl. Slottet	
	Utrikesnämnd, Kungl. Slottet	
	Statsrådslunch för utbildningsminister Jan Björklund, Kungl. Slottet	
	Företrädare för utrikesrådet Björn Lyrvall för information inför Högtidliga audienser, Kungl. Slottet	
	Företrädare för den första gruppen kvinnliga Sharaf-hjältar, Kungl. Slottet	
	Församlingsafton, Bernadottebiblioteket, Kungl. Slottet	
On 5	Högtidliga audienser; Frankrike, Heliga Stolen, Sierra Leone, Uzbekistan, Kungl. Slottet	
	Audiens för Lettlands talman Gundars Daudze, Kungl. Slottet	
	UD-information inför statsbesök från Rumänien, Kungl. Slottet	
	Prisutdelning vid Näringslivets Mäktigaste Kvinna, Stockholms Stadshus	
Ti 11 – On 12	Inkommande statsbesök från Rumänien till Stockholm	
On 12	Företrädare för Victoriabataljonen, Kungl. Slottet. Firande av Kronprinsessans namnsdag, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid ordinarie sammankomst med Kungl. Vetenskapsakademien	
To 13	Närvaro vid presskonferens ang. Röda Sidorna, med BRIS och World Childhood Foundation, Stockholm	
	Närvaro vid Miljöstyrningsrådets nationella konferens Grön Upphandling, Stockholm	
	Referensgruppsmöte i World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Kungl. Vitterhetsakademiens Högtidssammankomst, Riddarhuset, Stockholm	
Fr 14	Besök på Sveriges Riksbank för föredragning om det ekonomiska läget i Sverige och världen, Stockholm	
	Företrädare för nytillträdda landshövdingen i Gävleborgs län Barbro Holmberg, Kungl. Slottet	

DAGBOK

Må 17	Företräde för professor Svante och Catarina Lindqvist, Nobelmuseum, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid SM i längdskidåkning, Bergabo, Borlänge	
Ti 18	Invigning av Rörstrand museum, Lidköping	
	Närvaro vid sammanträde i Gastronomiska Akademien samt högtidlighållande av dess 50-årsjubileum, Drottningholms slott, Ekerö	
	Invigning av VM i Konståkning, Göteborg	
On 19- To 20	Närvaro vid ett möte med finska scouter och beslutsfattare angående Ungt Ledarskap, Helsingfors, Finland	
On 26/3 – Ti 1/4	Besök i Dubai.	
Fr 28	Närvaro vid konferens om Nationalstadsparken, Bergshamra, Solna	
	Styrelsemöte i Stiftelsen Konung Carl XVI Gustafs 50-årsfond för vetenskap, teknik och miljö, Kungl. Slottet	
	Avskedsaudiens för Nordkoreas ambassadör H.E. Mr Jon In Chan, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid världspremiären av baletten Gustav III, Kungl. Operan, Stockholm	
Må 31	Styrelsemöte i H.M. Konungens Jubileumsfond för ungdom i Sverige, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Kungl. Vetenskapsakademiens högtidssammankomst, Stockholm	

APRIL

Ti 1	Statsrådslunch för infrastrukturminister Åsa Torstensson, Kungl. Slottet	
	UD-information inför statsbesök från Luxemburg, Kungl. Slottet	
	Företräde för biträdande generalsekreterare Mats Agurén, World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
	Audiens för Kroatians nye talman Mr Luca Bebi, Kungl. Slottet	
	Invigning av blomsterutställningen Historisk vår, Drottningholms slottsteater, Ekerö	
On 2	Audiens för Turkiets premiärminister H.E. Mr Recep Tayyip Erdogan, Kungl. Slottet	
	Företräde för Lions Clubs International ordförande Kenneth Persson för mottagande av Melvin Jones Award, Kungl. Slottet	
	Styrelsesammanträde i Mentor Sverige, Kungl. Slottet	
On 2- To 10	Styrelsemöte i World Scout Foundation, Sydkorea och Malaysia	
Sö 6- Sö 13	Resa till Thailand med World Childhood Foundation	
Fr 11	Styrelsesammanträde i Stiftelsen Silviahemmet, Silviahemmet, Stockholm	

	Invigning av utställningen Blå-vitt porslin från Topkapi-palatset och det turkisk-islamska museet i Istanbul, Medelhavsmuseet, Stockholm	
Lö 12	Närvaro vid galaföreställning med anledning av Operahusets invigning, Oslo, Norge	
Sö 13	Närvaro vid Stiftelsen Stockholms gosskörers 70-årsjubileum, Gustav Vasakyrkan, Stockholm	
Må 14	Referensgruppsmöte med Sophiahemmets högskola, Silviahemmet, Stockholm	
	Köp av de första Majblommorna, Kungl. Slottet	
	Företräde för landshövding Anders Björck för uppföljning av Linnéåret 2007, Kungl. Slottet	
Ti 15 – To 17	Inkommande statsbesök från Luxemburg till Stockholm och Linköping	
Fr 18	Företräde för Karin Sandell och Johan Strid, Scoutrådet, samt Jane Olsson, World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
	Utdelning av The World's Childrens' Prize for the Rights of the Child, Gripscholms slott, Mariefred	
Sö 20	Närvaro vid en kammarkonsert dirigerad av Aslan Gilbert, Slottskyrkan, Kungl. Slottet	
Ti 22	Företräde för OECD:s generalsekreterare José Angel Guirra, Kungl. Slottet	
	Invigning av Skogsnäringsveckan samt utdelning av priser, Norra Latin, Stockholm	
	Närvaro vid årsmöte i Sverige-Amerika Stiftelsen, Stockholm	
	Utdelning av Svenska Dirigentpriset, Konserthuset, Stockholm	
Ti 22- On 23)	Besök i Halland: Närvaro vid cykelfabriken Monarks 100-årsjubileum, Varberg, och besök i Ringhals	
On 23	Utdelning av 2008-års Crafoordpris på Kungl. Vetenskapsakademien, Stockholm	
	Närvaro vid Trustee Meeting, Mentor Foundation, New York	
To 24	Företräde för departementsrådet Håkan Malmqvist för information inför Högtidliga audienser, Kungl. Slottet	
	Utdelning av Vega-medaljen, Kungl. Slottet	
	Audiens för Estlands talman Ene Erga, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Årsmöte för Baden-Powell Fellows Sweden Chapter, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid seminariet Värdebaserat ledarskap, World Scout Foundation, Kungl. Slottet	
Fr 25	Högtidliga audienser: Peru, Nigeria, Burundi och Gambia, Kungl. Slottet	

	Företrädare för statsminister Fredrik Reinfeldt, Kungl. Slottet	
Lö 26	Besök vid Grundläggande stabsövning med Högre reservofficerskursen vid Ledningsregementet, Enköping	
	Närvaro vid jubileumslunch och jubileumsspex, Uarda akademien, Lunds universitet	
	Närvaro och prisutdelning i samband med 10MILA 2008 Rosersbergs slott, Stockholm	
Sö 27	Närvaro vid välgörenhetsauktion till förmån för Min Stora Dag, Villa Pauli, Stockholm	
Må 28	Företrädare för Svenska Akademiens ständige sekreterare Horace Engdahl, Kungl. Slottet	
	UD-information inför statsbesök till Portugal, Kungl. Slottet	
Ti 29	Företrädare för generalsekreteraren Ingemar Wahlberg, Rikskommittén Sveriges Nationaldag, Kungl. Slottet	
	Pressmöte inför statsbesöket i Portugal, portugisiska journalister, Kungl. Slottet	
	Invigning av utställningen Bernadotteporträtt från två sekel, Kungl. Slottet	
On 30	Firande av H.M. Konungens födelsedag, Kungl. Slottet	

MAJ

Sö 4	Närvaro vid högmässa med biskopsvigning, Uppsala domkyrka, Uppsala	
Må 5 – On 7	Statsbesök i Portugal, se sid 48	
Ti 6	Närvaro vid Nordiska Museets och Skansens Vänners årsmöte	
On 7	Företrädare för gruppchefen för nordisk-baltiska frågor Helena Pilsas Ahlin inför besök på Åland, Kungl. Slottet	
	Företrädare för representanter från Lutherhjälpen, Kungl. Slottet	
To 8	Deltagande vid WWF:s årsmöte, Färna, Västmanland	
Fr 9	Referensgruppsmöte i World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid seminariet Sustainability Leadership Challenge, Hasselbacken, Stockholm	
	Företrädare för utrikesminister Carl Bildt, Kungl. Slottet	
Lö 10	Närvaro vid öppnandet av Mårbacka Minnesgård, Östra Ämtervik, med anledning av 150-årsjubileet av Selma Lagerlöfs födelse	
Må 12	Sammanträde i Stiftelsen Prins Gustaf Adolfs och Prinsessan Sibyllas Minnesfond, Kungl. Slottet	
	Mottagning och stipendieutdelning i Stiftelsen Konung Carl XVI Gustafs 50-årsfond för vetenskap, teknik och miljö, Kungl. Slottet	

	Närvaro vid Föreningen Konstnärernas Vänners årshögtid, Prins Eugens Waldemarsudde, Stockholm	
	Närvaro vid scouternas städning på Djurgården	
Ti 13	Utdelning av Stora Exportpriset, Chinateatern, Stockholm	
	Årsmöte i Sällskapet till Arbetsflitens Befrämjande, Kungl. Slottet	
Ti 13/5- On 14/5	Executive Directors Meeting, World Childhood Foundation, Stockholm	
On 14	Företrädare för överintendent Solfrid Söderlind och docent Magnus Olausson angående den kommande jubileumsutställningen Härskarmöte på Nationalmuseum, Kungl. Slottet	
	Sammanträde i Stiftelsen Kungaparets Bröllopsfond, Kungl. Slottet	
	UD-information inför statsbesök till Grekland, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid föredrag om Prinsessan Sibylla av bibliotekschef Göran Alm, Kungl. Slottet	
	Invigning av Ålands museums utställning "Vi blefvo ryssar. Kriget 1808–09 på Åland, samt besök på Kastelholms slott, Öningebymuseum och Ålands gymnasium, Mariehamn	
To 15	Närvaro vid ett seminarium om tuberkulos och multiresistenta bakterier, Uppsala slott, Uppsala	
Fr 16	Konselj, Kungl. Slottet	
	Företrädare för Islands talman Sturla Böðvarsson med fru, Kungl. Slottet	
	Invigning av utställningen Kronprinsessan Victoria – Tronföljare i Tiden, Strömsholms slott	
Fr 16- Lö 26/5	Resa med World Childhood Foundation, USA	
Må 19	Företrädare för Lars Bäckström, landshövding i Västra Götalands län, Kungl. Slottet	
	Möte med stiftelsen Nya Djurgårdsväret, Djurgården	
Ti 20 – To 22	Inkommande statsbesök från Grekland	
Fr 23	Invigning av Lärarnas Riksförbunds kongress, Grand Hôtel, Stockholm	
	Invigning av utställningen Ur Hans Majestät Konungens grafiksamling 2008, Grafikens Hus, Mariefred	
Lö 24	Närvaro vid H.K.H. Prins Joachims bröllop, Danmark	
Sö 25	Invigning av Prins Carl Philips fotoutställning "En glimt av paradiset", Solliden	
Må 26	Invigning av Året för Planeten Jorden, Kungl. Vetenskapsakademien, Stockholm	
Ti 27	Statsrådslunch miljöminister Andreas Carlgren, Kungl. Slottet	
	Avskedsaudiens för Bosnien och Hercegovinas ambassadör, H.E. Mr. Jakov Skocibusic, Kungl. Slottet	
	Företrädare för departementsrådet Håkan Malmqvist inför Högtidliga audienser, Kungl. Slottet	

DAGBOK

	Närvaro och utdelning av stipendier och priser vid Drottningholmsteaterns Vänner Högtidssammankomst, Drottningholmsteatern, Ekerö	
	Invigning av konferensen World Bio Energy, Jönköping	
On 28	Executive Committee Meeting, World Childhood Foundation, Stockholm	
	Högtidliga audienser: Nordkorea, Kina, Guatemala, Chile och Saudiarabien, Kungl. Slottet	
	Avskedsaudiens för Sydkoreas ambassadör H.E. Mr. Lee Joon-hee, Kungl. Slottet	
	Utdelning av Litteraturpris till Astrid Lindgrens Minne, Skansen, Stockholm	
	Utdelning av Folksams miljöpris samt närvaro vid middag i samband med försäkringsbolagets 100-årsjubileum, Stockholm	
To 29	Kommunbesök i Upplands-Bro kommun	
	Företräden samt närvaro vid mottagning med anledning av Sveriges värdskap för ICI-konferensen (Iraq Compact Annual Review Conference), Rosersbergs slott	
Fr 30	Närvaro vid ett konvent om det maritima kulturarvet arrangerat av Stockholms Sjögård, Stockholm	
	Styrelsesammanträde, Silviahemmet	
	Närvaro vid jubileumsmiddag med anledning av Moderna museet 50 år, Stockholm	
Lö 31	Invigning av Svenska Handikappidrottsspelen 2008, Bollnäs	
JUNI		
Må 2	Invigning av World Association of Newspapers kongress, Göteborg	
Må 2- Lö 7	Resa till Italien tillsammans med Försvarshögskolan	
Ti 3	Invigning av vindkraftsparken Lillgrund i Öresund, Malmö	
	Närvaro vid symposiet Impacts of Climate Change on the Maritime Industry, Börshuset, Malmö	
	Besök vid företaget Ikaros, Oxie, Malmö	
	Referensgruppsmöte i World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
On 4	Avskedsaudiens för Irans ambassadör H.E. Mr. Hassan Ghashgavi, Kungl. Slottet	
	Utdelning av stipendier ur Stiftelsen Kungaparets Bröllopsfond, Kungl. Slottet	
	Intervju för Bild der Frau, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Årsmöte i H.M. Konungens Jaktklubb, Kungl. Slottet	
To 5	Närvaro vid utexaminering av nya poliser, Stadshuset, Stockholm	
	Besök på Briggen Tre Kronor inför jungfruresan, Skeppsholmen, Stockholm	

Fr 6	Öppningsceremoni för Öppet slott, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid högtidlighållandet av nationaldagen, Södertälje	
	Nationaldagsfirande i Kungälv kommun	
	Närvaro vid högtidlighållandet av nationaldagen, Skansen med efterföljande mottagning, Kungl. Slottet	
Lö 7	Invigning av Sigvard Bernadottes utställning på Sofiero slott, Helsingborg	
Sö 8	Närvaro vid F1-tävlingen Ronnie Peterson Historic Grand Prix, Scandinavian Raceway, Anderstorp	
Sö 8/6- Må 9/6	Besök i Helsingfors med anledning av ankomsten av Ostindiefararen Götheborg	
Må 9	Invigning av European Grassland Federations konferens Biodiversity and Animal Feed, Uppsala	
	Styrelsesammanträde i World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
	TV-intervju Radionhjälp om signalhundar, Stora Rickeby gård, Märsta	
	Besök vid Stockholms scoutdistrikts läger på Vässarö, Stockholms skärgård	
Ti 10	Broschutdelning, Silviahemmet, Stockholm	
	Medaljutdelning, Drottningholms slott	
On 11	Lunch med Sveriges Paralympiska team, Ericssons huvudkontor, Kista	
To 12	Närvaro vid seminarium med Internationella Handelskammaren, Grand Hotel, Stockholm	
Fr 13	Invigning av Våtmarkshus, Nordens Ark, Åby säteri	
Sö 15	Närvaro vid Childhood-dagen, Gröna Lund, Stockholm	
Ti 17 – On 18	Invigning av gruvbolaget LKAB:s nya pellets- och anrikningsverk, Kiruna	
On 18- To 19	Närvaro vid fotbolls-EM, Österrike	
Lö 21 – Fr 27	Expedition med isbrytaren Oden i Arktis	
Lö 28	Audiens för H.K.H. Prins Salman från Saudiarabien, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Mentor International Prevention Awards Gala, St Tropez, Frankrike	
Lö 28 – Sö 29	Närvaro vid Tällberg Forum, Dalarna	
JULI		
Ti 1	Premiering av Årets Ölänning, Solliden	
Fr 4	Närvaro vid Childhood-dag, Marstrand	
(Lö 5- Sö 6)	Närvaro vid golftävling och draksegling till förmån för World Childhood Foundation, Kiel, Tyskland	
Må 14	Närvaro vid Victoriadagen, Borgholm	

AUGUSTI

Ti 12	Utdelning av utmärkelsen Årets Svensk-Amerikan till generalkonsul Barbro Osher, Kungl. Slottet	
	Avskedsaudiens för Indiens ambassadör H.E. Mrs Deepa Gopalan Wadhwa, Kungl. Slottet	
Ti 12 – To 14	Besök i Abisko, med anledning av forskningssatsningen Arktiska Sverige och Internationella polaråret 2007–2008	
Fr 15 – Må 25	Närvaro vid Olympiska Spelen, Beijing, Kina	
Må 18	Företråde för utrikesrådet Björn Lyrvall för information inför Utrikesnämnd, Kungl. Slottet	
	Utrikesnämnd, Kungl. Slottet	
Må 18 – Må 25)	Närvaro vid Olympiska Spelen i Beijing, Kina	
Ti 19	Utdelning av Stockholm Junior Water Prize, Älvsjömassan, Stockholm	
To 21	Utdelning av Stockholm Water Prize, Stadshuset, Stockholm	
Må 25	Utbildning på Försvarsdepartementet	
Må 25- Sö 31	Resa med World Childhood Foundation, Sydafrika	
Ti 26	Närvaro vid start av Silviasysterutbildning, Silviahemmet, Stockholm	
	UD-information inför statsbesök till Ukraina, Kungl. Slottet	
	Avskedsaudiens för Venezuelas ambassadör H.E. Mr Horacio Arteaga, Kungl. Slottet	
	Utdelning av Polar Prize, Konserthuset, Stockholm	
On 27	Företråde för dr Gabriele Kötschau från Council of the Baltic States för information om organisationen och dess verksamhet för utsatta barn, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid WWF:s Östersjöseminarium, Finlands ambassad och efterföljande konsert på Berwaldhallen, Stockholm	
To 28	Företråde för landshövding Per Unckel, Stockholm	
	Utdelande av utmärkelsen Export Hermes vid Världshandelsdagen, Stockholms Handelskammare	
Fr 29	Invigning av Klockargårdskonferensen, Borgholm	

SEPTEMBER

Må 1	Styrelsesammanträde i Stiftelsen Silviahemmet, Drottning Victorias Vilohem, Öland	
Ti 2	Referensgruppsmöte i World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
	Företråde för Sveriges nyutnämnde ambassadör i Marocko Michael Odevall, Kungl. Slottet	
	Företråde för utrikesrådet Björn Lyrvall för information inför Högtidliga audienser, Kungl. Slottet	

	Företråde för statsminister Fredrik Reinfeldt, Kungl. Slottet	
On 3	Invigning av Skellefteå Krafts bioenergikombinat samt besök vid Bubergets naturreservat, Västerbotten	
	Företråde för Civilförsvarsförbundet, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid firandet av De Gamlas Dag, Ekebyhovs slottspark, Ekerö	
	Utdelning av diplom till de bästa försäljarna av Majblommor, Kungl. Slottet	
To 4	Högtidliga audienser: Libanon, Sydkorea, Iran, Bosnien-Hercegovina, Ukraina, Kungl. Slottet	
	Stipendieutdelning i Stiftelsen Frimurarbarnhuset Stockholm, Bååtska palatset, Stockholm	
	Besök och invigning av ett nyrenoverat Skärholmens centrum, Skärholmen	
Fr 5	Företråde för professor Björn O. Nilsson, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, med anledning av Royal Technology Mission 2009, Kungl. Slottet	
	Audiens för Cyperns president, H.E. Mr Dimitris Christofias, Kungl. Slottet	
	Intervju av journalisten Staffan Bengtsson, Kungl. Slottet	
	Intervju av Stanley Reed och Ariane Sains från Business Week inför Kungens närvaro vid Green Summit i USA, Kungl. Slottet	
	Företråde för Ingela Stensson och Fredrik Ekström från Bocuse d'Or, Kungl. Slottet	
Lö 6	Närvaro vid Drottningholmsskolans 100-årsjubileum, Ekerö	
Sö 7	Provtur med båten Stormfågel, Saltsjöbaden	
Må 8	Invigning av konferensen World Forum Against Drugs, Stockholm	
	Deltagande i Worldhotels konferens, Berns salonger, Stockholm	
	Möte med Stipendiekommittén, Ungt Ledarskap, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid konferensen World Forum Against Drugs, Folkets Hus, Stockholm	
	Närvaro vid start av Silviasjuksköterskeutbildning, Silviahemmet, Stockholm	
Må 8 – Sö 14	Närvaro vid Paralympics, Beijing, Kina	
Ti 9	Invigning av en konferens om barns rättigheter arrangerad av Riksdagen och Europarådet, Stockholm	
	Statsrådslunch för EU-minister Cecilia Malmström, Kungl. Slottet	
To 11	Närvaro vid invigningen av ett seminarium för Nätverket för demenssjüksköterskor, Malmö	
	Närvaro vid Kungl. Filharmonikernas invigningskonsert, Konserthuset, Stockholm	

DAGBOK

Fr 12	Invigning av European Society for Medical Oncologys internationella cancerkongress, Älvsjömassan, Stockholm	
Sö 14	Närvaro vid Ekebyhovs slotts 25-årsjubileum som kulturcentrum, Ekerö kommun	
Ti 16	Närvaro vid gudstjänst i Storkyrkan i samband med Riksmötets öppnande, Stockholm	
	Riksmötets öppnande, Riksdagshuset, Stockholm	
	Pressmöte inför statsbesöket i Ukraina, ukrainska journalister, Stockholm slott	
	Närvaro vid en konsert under ledning av blivande chefsdirigent Sakari Oramo med anledning av Riksmötets högtidliga öppnande, Konserthuset, Stockholm	
On 17	Närvaro vid ceremoni till minne av Greve Folke Bernadotte, Uppsala	
	Närvaro som hedersgäst och talare vid Menschenen in Europa, Passau, Tyskland	
On 17- Fr 19	Närvaro vid World Scout Foundation Executive Committee Meeting och 56th Baden-Powell Fellowship Event, Wien, Österrike	
Fr 19	Möte med paralympicstruppen från Beijing, Stockholm	
Må 22	Executive Committee Meeting, World Childhood Foundation, Stockholm	
	Intervju av journalister från Michigan, Kungl. Slottet	
Ti 23	Närvaro vid kyrkomötets högtidliga öppnande, Uppsala	
On 24	Invigning av Hjärnans dag 2008, Hjärnfonden, Uppsala	
	Besök i Svenska kyrkan, New York, USA	
	Närvaro vid Sveriges Kommuner och Landstings 100-årsjubileum, Stadshuset, Stockholm	
	Invigning av utställningen Design S - Swedish Design Award 2008, Hamburg, Tyskland	
To 25	Närvaro vid Alternative Energy Summit, Svensk-amerikanska handelskammaren, New York, USA	
	Styrelsemöte i Gundua Foundation	
	Utdelning av Bertil Hults pris på Bok- och Biblioteksmässan, Göteborg	
Fr 26 -27	Närvaro vid Alternative Energy Seminar samt besök vid Ford-Volvo och General Motors testanläggningar, Detroit, USA	
Må 29 – Ti 30	Besök i Skåne (Kristianstads vattenrike, Wanås konsthall, utställningen Pompeji till bords i Hässleholm, samt möte med unga entreprenörer i Malmö)	
Ti 30/9 – Fr 3/10	Statsbesök i Ukraina	

OKTOBER		
Ti 30/9 – Fr 3/10	Statsbesök i Ukraina	
On 1	Företrädare för generalsekreterare Ursula Tengelin och ordförande i forskningsnämnden Bengt Westermark, Cancerfondens Rosa bandet, Kungl. Slottet	
Fr 3 – Sö 5	Närvaro vid ledarskapskurs, Svenska Lottakåren, Älvkarleö Herrgård, Gävle	
Fr 3- Sö 5	Närvaro vid starten av Volvo Ocean Race, Alicante, Spanien	
	Närvaro vid en konsert med dirigent Kurt Masur och Kungl. Filharmonikerna, Konserthuset, Stockholm	
Må 6	Konselj, Kungl. Slottet	
	Utdelning av Kunskapspriset, Stadshuset, Stockholm	
	Utdelning av Marcus Wallenbergpriset, Grand Hôtel, Stockholm	
Ti 7	Företrädare för utrikesrådet Björn Lyrvall för information inför Högtidliga audienser, Kungl. Slottet	
	Statsrådslunch med äldre- och folkhälsominister Maria Larsson, Kungl. Slottet	
	Företrädare för nya landshövdingen i Örebro län Rose-Marie Frebran, Kungl. Slottet	
	Avskedsaudiens för Pakistans ambassadör H.E. Mr Shaheen A. Gilani, Kungl. Slottet	
	Företrädare för dr. Harry Kniffka, Hanseatic Lloyd, Kungl. Slottet	
On 8	Högtidliga audienser: Israel, Nya Zeeland, Nederländerna och Uruguay, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid ett seminarium till minne av Greve Folke Bernadotte, Bernadottebiblioteket, Kungl. Slottet	
	Invigning av utställningen "1809 – Rikssprängning och begynnelse. 200-årsminnet av Finska kriget, Finlands nationalmuseum, Helsingfors	
To 9	Besök i Essunga kommun, Västergötland	
	Besök vid Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, Stockholm	
	Besök vid Passivhus, Alingsås	
	Närvaro på en konsert med dirigent Gustavo Dudamel, Konserthuset, Göteborg	
Fr 10	Besök på Vingaskolan norr, Kortedala, Göteborg	
	Emottagande av medaljen För förtjänstfulla insatser för Uppsala län och Uppland, Botaniska Trädgården, Uppsala	
Må 13	Besök vid Marinens flotttilljövning, Roslagen	
	Styrelsesammanträde i Mentor Sverige, Kungl. Slottet	
Ti 14	Utdelning av utmärkelsen Årets Nybyggare, Bernadottebiblioteket, Kungl. Slottet	

Ti 14 – Sö 26	Besök i Indien (New Delhi, Agra och Fatehpur Sikri, Pune, Mumbai och Jodhpur)	
On 15- To 16	Medverkan vid Bergslagsjakt	
On 15	Styrelsesammanträde i World Childhood Foundation Tyskland, Berlin	
Fr 17	Deltagande vid WWF:s årsmöte, Ulriksdals slott, Solna	
	Närvaro vid invigningen av Hörselhabiliteringens nya lokaler, Karolinska universitetssjukhuset, Stockholm	
	Närvaro vid en workshop under temat Värdebaserat Ledarskap, Stockholm slott	
	Styrelsesammanträde i Stiftelsen Silviahemmet, Kungl. Slottet	
	Företrädare för överstelöjtnant Lars Olof Nilsson och Rolf G Dhejne från Försvarsutbildarna med anledning av organisationens 100-årsjubileum, Kungl. Slottet	
Må 20	Temadag på Wrams Gunnarstorp, Skåne	
	Intervju av journalisten Johanne Landin från Året Runt, Drottningholms slott	
	Intervju av journalisten Kirsti Kajanne från tidningen Kotiliesi, Drottningholms slott	
Ti 21	Besök på universitetssjukhuset i Lund med Min Stora Dag	
	Statsrådslunch med integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni, Kungl. Slottet	
	Diplomatmottagning, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Drivkraft 2008, Ersta diakoni, Stockholm	
On 22- Sö 26	Närvaro vid World Scout Foundation, Förenade Arabemiraten	
Fr 24	Närvaro vid Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademiens Högtidssammankomst, Konserthuset, Stockholm	
	Närvaro vid konserten Song of freedom, Slottskyrkan, Kungl. Slottet	
Lö 25	Närvaro vid utdelning av Hasselbladspriset i fotografi, Göteborg	
Må 27	Intervju inför ECPAT:s världskongress i Rio de Janeiro av Thomas Ramberg, SR/Ekot, Drottningholms slott	
Ti 28	Företrädare för direktör Lars G. Josefsson, Vattenfall AB, Kungl. Slottet	
	Diplomatmottagning, Kungl. Slottet	
Fr 31	Audiens för Georgiens president H.E. Mr Mikheil Saakashvili, Kungl. Slottet	

NOVEMBER		
Ti 11	Statsrådslunch för finansminister Anders Borg, Kungl. Slottet	
	Företrädare för departementsrådet Klas Molin för information inför Högtidliga audienser, Kungl. Slottet	
	Invigning av Rozeliahemmet, Stockholm	
	Möte i H.M. Konungens råd för mark- och bygnadsfrågor, Kungl. Slottet	
On 12	Högtidliga audienser: Tyskland, Mauritius, Yemen och Guinea, Kungl. Slottet	
	Styrelsemöte i Stiftelsen Konung Carl XVI Gustafs 50-årsfond för vetenskap, teknik och miljö, Kungl. Slottet	
	Intervju av frilansjournalist Barbro Hultman (SvD, med anledning av konserten Förklädd Gud, Kungl. Slottet)	
To 13	Närvaro vid TV-inspelningen av första seminariet av Kunskapens Krona, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid TV-inspelningen av andra seminariet av Kunskapens krona, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid en mottagning och konsert med efterföljande middag med anledning av H.K.H. Prinsens av Wales 60-årsfirande, Buckingham Palace, Storbritannien	
Fr 14	RBUDagarna (Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn- och Ungdomar), Uppsala	
	Närvaro vid TV-inspelningen av fjärde seminariet av Kunskapens Krona, Bernadottebiblioteket	
	Utdelning av priset Årets Företagare i Sverige 2008, Münchenbryggeriet, Stockholm	
Må 17	Besök på Tullgarns slott	
	Styrelsesammanträde i World Childhood Foundation, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Kungl. Örlogsmannasällskapets högtidssammankomst, Vasamuseet, Stockholm	
Ti 18	Företrädare för fotbollsspelaren Edison Arantes do Nascimento (Pelé), Kungl. Slottet	
	Statsrådslunch med socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson, Kungl. Slottet	
	Utdelning av Prins Eugen-medaljen, Kungl. Slottet	
	Invigning av en ny orgel, Stadshuset	
	Församlingsafton, Bernadottebiblioteket, Kungl. Slottet	
On 19	Sammanträde i Stiftelsen Prins Gustaf Adolfs och Prinsessan Sibyllas Minnesfond, Kungl. Slottet	
	Direktionsmöte i H.M. Konungens Jaktklubb, Kungl. Slottet	
To 20	Närvaro vid middag med AAPKI Foundation, Manillaskolan, Stockholm	
To 20- Fr 21	Galamiddag till förmån för Mentor Foundation samt styrelsesammanträde, New York, USA	

DAGBOK

Fr 21	Audiens för Ukrainas premiärminister H.E. Mrs Julia Tymosjenko, Kungl. Slottet	
Lö 22	Närvaro vid Lottornas Riksstämman, Älvsjömassan, Stockholm	
Må 24	Närvaro vid Kungl. Musikaliska Akademiens högtidssammankomst, Musikaliska Akademien, Stockholm	
Ti 25	Företrädare för utrikesrådet Björn Lyrvall för information inför Högtidliga audienser, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid ett symposium om cancer med anledning av Gustaf V:s Jubileumsfonds 80-årsjubileum, Karolinska Institutet, Solna	
	Närvaro vid en konsert i Rikssalen, Kungl. Slottet	
Ti 25 - Fr 28	Närvaro vid konferensen Third World Congress Against Commercial Sexual Exploitation of Children, Brasilien	
On 26	Högtidliga audienser: Förenade Arabemiraten, Burkina Faso, Jordanien och Kazakstan, Kungl. Slottet	
	Besök vid Scania, Södertälje	
To 27	Företrädare för statsminister Fredrik Reinfeldt, Kungl. Slottet	
Fr 28	Närvaro vid Interfaith Climate Summit, Uppsala	
	Företrädare för försvarsminister Sten Tolgfors, Kungl. Slottet	
	Närvaro samt mottagande av ett pris vid en välgörenhetsgala anordnad av Abrinq Foundation for the Rights of Children and Adolescents, Sao Palo, Brasilien	

DECEMBER

Må 1	Audiens för Botswanas förre president Mr Festus G Mogae, Kungl. Slottet	
Ti 2	Utdelning av Prins Carl-medaljen, Kungl. Slottet	
On 3	Sammanträde i Stiftelsen Konung Gustaf VI Adolfs fond för svensk kultur, Kungl. Slottet	
	Företrädare för professor Anders Karlqvist och Dr. Elisabeth Kessler, Polarforskningssekreteriatet, Kungl. Slottet	
	Utdelning av Dagens Industris Gasellpris 2008, Konserthuset, Stockholm	
	Utdelning av Prins Eugens kulturpris, Berwaldhallen, Stockholm	
	Intervju med Aftenposten, Norge	
To 4	Utdelning av Deloitte och Styrelseakademiens utmärkelse Guldklubban, Grand Hôtel, Stockholm	
	Företrädare för Svenska Akademiens ständige sekreterare Horace Engdahl, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid information om 2008-års nobelpristagare, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid En kväll för Mentor, Kulturhuset, Stockholm	

Fr 5	Närvaro vid Svenskt Demenscentrum 1 år, Svenskt Demenscentrum, Stockholm	
Må 8	Sammanträde i Drottning Silvias Jubileumsfond för forskning om barn och handikapp, Kungl. Slottet	
	Företrädare för nyutnämnde ambassadören i Helsingfors Johan Molander, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid Nobelkonserten, Konserthuset, Stockholm	
Ti 9	Statsrådslunch för jordbruksminister Eskil Erlandsson, Kungl. Slottet	
	Styrelsesammanträde i Mentor Sverige, Kungl. Slottet	
On 10	Utdelning av diplom till vinnarna i Dagens Nyheters Nutidsorientering, Drottningholms slott	
	Närvaro vid överlämnandet av 2008-års Nobelpris, Konserthuset, Stockholm	
	Närvaro vid bankett, Stadshuset, Stockholm	
To 11	Sammanträde i Carl XVI Gustafs Stiftelse för forskning och utbildning, Kungl. Slottet	
	Sammanträde i Drottning Silvias Stiftelse för forskning och utbildning, Kungl. Slottet	
	H.M. Konungens middag för nobelpristagarna, Kungl. Slottet	
Fr 12	Lunch med 2008-års fredspristagare Martti Ahtisaari, Kungl. Slottet	
Fr 12 - Lö 13	Invgång av Hjälpmedelsinstitutets utställning med handikaphjälpmiddel, Belgrad, Serbien	
Må 15	Jullunch med Deutschen Damenclub, Operaterrassen, Stockholm	
	Referensgruppsmöte i World Childhood Foundation, Stockholm	
Ti 16	Executive Committee Meeting, World Childhood Foundation, Stockholm	
	Besök på projektet Ensamma Mammor, Fryshuset, Stockholm	
On 17	Besök på projektet Future Teens på Fryshuset i Stockholm	
	Närvaro vid Kungl. Vetenskapsakademiens sammankomst samt utdelning av Tobias Priset, Kungl. Vetenskapsakademien, Stockholm	
To 18	Närvaro vid julgudstjänst, Slottskyrkan, Kungl. Slottet	
	Närvaro vid jullunch, Kungl. Slottet	
Fr 19	Intervju av TT, Kungl. Slottet	
Lö 20	Närvaro vid Svenska Akademiens högtidssammankomst, Börshuset, Stockholm	
To 25	Närvaro vid högmässogudstjänst, Drottningholms slottskyrka, Ekerö	

Kunglig ordlista

Många yrkestitlar, ord och uttryck vid Kungl. Hovstaterna har använts under lång tid. Några av dessa förklaras nedan.

BERIDAREN är chef för stallavdelningen vid H.M. Konungens hovstall.

FATBUREN sköter tvätt och linneförråd.

FODERMARSKEN är en av kuskarna, tillika ställföreträdande chef på stallavdelningen, vid H.M. Konungens hovstall och ansvarar bland annat för hästarnas utfodring.

FÖRSTE HOVMARSKALKEN är chef för Hovmarskalksämberet.

H.M. KONUNGENS STAB består av stabschef och adjutanter från Försvarmakten.

H.M. KONUNGENS RÅD för Hovstaterna består av Hovstaternas chefer och behandlar bl.a. budgetfrågor.

HOVDAM assisterar Drottningen i officiella sammanhang.

HOVMARSKALK tituleras cheferna för H.K.H. Kronprinsessans hovstat och H.K.H. Hertiginnans av Halland hovstat.

HOVFURIR svarar för att iordningställa och genomföra allt från enkla luncher till stora galamiddagar.

HOVKALENDERN innehåller namnen på ledande befattningshavare vid Kungl. Hovstaterna samt placeringslistor för officiella middagar.

HOVLAKEJ serverar vid kungliga middagar.

HUSGERÅDSMÄSTAREN är chef för den avdelning vid Husgerådskammaren, som svarar för transporter av möbler, möblering med mera.

HÖGTIDLIGA AUDIENSER sker när nya ambassadörer skall lämna sina introduktionsbrev, så kallade kreditivbrev, till Kungen.

KABINETTSKAMMARHERRAR och kammarherrar är behjälpliga vid statsbesök, audienser, officiella middagar och andra större evenemang.

KONUNGAHUSET eller KUNGAHUSET omfattar tronföljdsberättigade medlemmar av den Kungl. Familjen jämte deras makar/makor, Prinsessan Lilian och Prinsessan Birgitta.

KUNGAFAMILJEN utgörs av Kungen och Drottningen samt Kronprinsessan Victoria, Prinsessan Madeleine och Prins Carl Philip.

KUNGL. FAMILJEN utgörs av Kungafamiljen och övriga medlemmar enligt redovisning i Hovkalendern.

RIKSMARSKALKEN är chef för Kungl. Hovstaterna.

SLOTTSFOGDE är chef för en slottsförvaltning eller Kungl. Djurgårdens förvaltning.

SLOTTSVÄBELN ingår i säkerhetsavdelningen och har även ceremoniella uppgifter.

STATSFRUN är chef för H.M. Drottningens hovstat, H.K.H. Prins Carl Philip och H.K.H. Prinsessan Madeleines verksamhet och det Kungl. Hushållet.

STÅTHÅLLAREN är chef för ståthållarämbetet, som svarar för vård och förvaltning av de kungliga slotten med tillhörande parker samt vård och förvaltning av Kungl. Djurgården.

TAFFELTÄCKARE biträder hovfuriren i dennes arbete.

ÅLDFRUN svarar bland annat för lokalvård, blomsterarrangemang och praktiska förberedelser på Kungl. Slottet i samband med Kungaparets representation.

ÖVERHOVMÄSTARINNAN medverkar vid statsbesök inom landet och vid andra ceremonier enligt Kungens bestämmande.

Kungl. Hovstaterna

Riksmarskalksämberet

Stående från vänster:

*Överhovpredikant Lars-Göran Lönnermark
Expeditionschef Johan Fischerström
Överintendent Bengt Telland
Förste livmedikus Jan Östergren
Hovauditor Bengt Ljungqvist
Chefen för H.M. Konungens stab
Håkan Pettersson
Kanslichef Christer Lignell*

Sittande från vänster:

*Informationschef Nina Eldh
Överhovmästarinna Alice Trolle-Wachtmeister
Riksmarskalk Ingemar Eliasson
Personalchef Gun-Britt Flingdal*

Foto: Claes Göran Carlsson

Chefsgruppen

Stående från vänster:

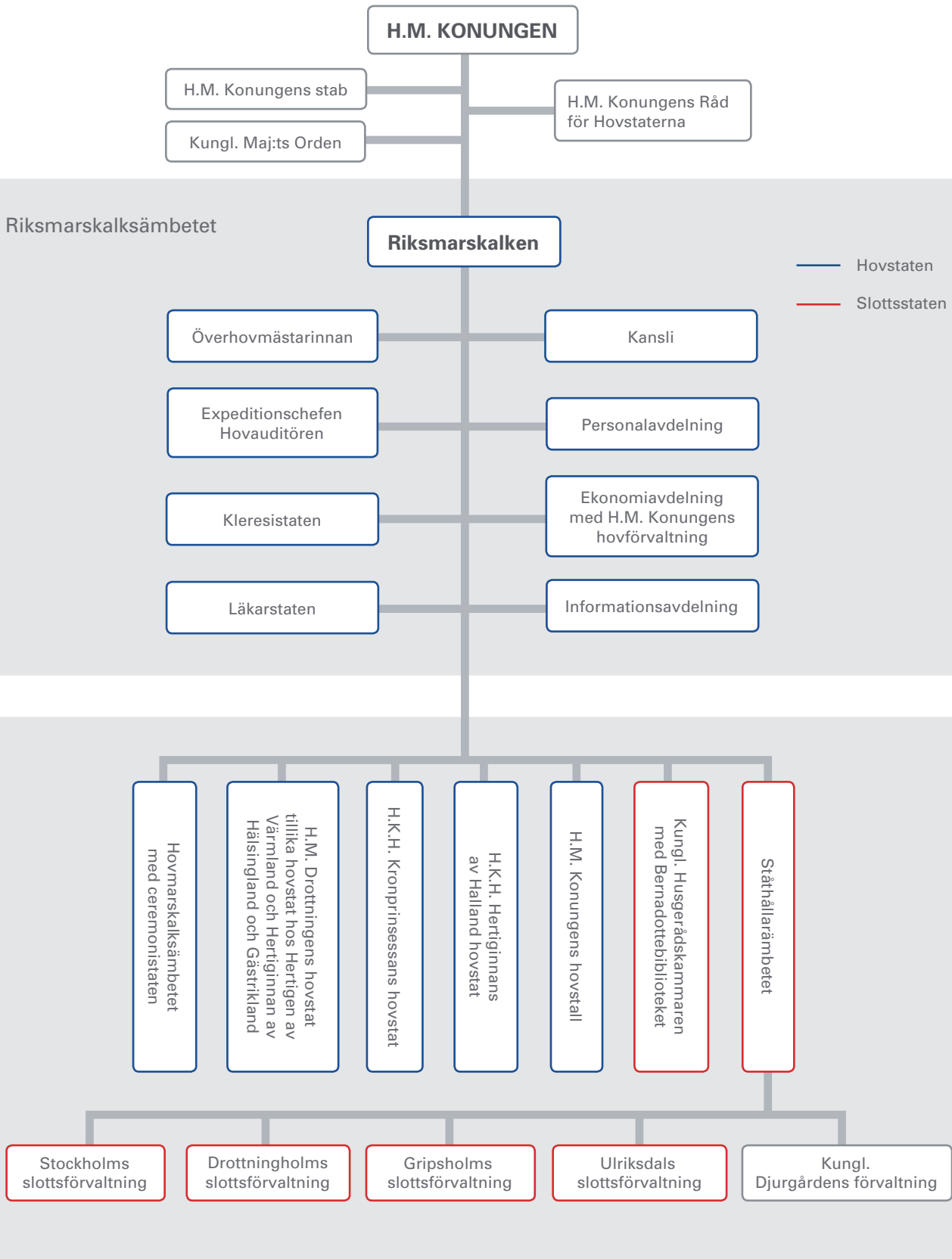
*Hovstallmästare Mertil Melin
1:e hovmarskalk Lars-Hjalmar Wide
Överintendent Bengt Telland
Chefen för H.M. Konungens stab
Håkan Pettersson (adjungerad)
Ståthållare Lennart Ahlgren
Kanslichef Christer Lignell (sekreterare)*

Sittande från vänster:

*Personalchef Gun-Britt Flingdal
Statsfru Kirstine von Blixen-Finecke
Riksmarskalk Ingemar Eliasson (ordförande)
Överintendent Carin Bergström
Informationschef Nina Eldh*

Foto: Claes Göran Carlsson

Utgiven av:
Kungl. Hovstaterna
Kungl. Slottet
111 30 Stockholm
Tel: 08-402 60 00
www.kungahuset.se

Redaktion:
Ingemar Eliasson
Nina Eldh
Annika Sönnerberg
Per Törnblom
Gösta Kylsberg

Bildredaktör, form:
Ellinor Flingdal

Produktion:
Seforma AB
Tryckeri Åtta.45

Foto:
Omslag framsida; Dick Norberg/Norberg Design AB
Omslag baksida, sid 50–51; Bruno Ehrns
Sid 5; Jessica Gow/Scanpix
Övriga fotografier anges i bildtexter

Org. nr.
H.M. Konungens hovförvaltning 902000-7374
Kungl. Slottsstaten 202100-3484
Kungl. Djurgårdens förvaltning 802000-6808

KUNGL. HOVSTATERNA
Kungl. Slottet
111 30 Stockholm
Tel: 08-402 60 00
www.kungahuset.se